

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak ponedeljek, sredo in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Nekaj o starostnem in invaliditetnem zavarovanju.

(Poročilo I. Lešničarja na občnem zboru krajevnega odbora „Nar. str.“ v Mariboru dne 24. okt. 1908.)

Konec.

Namen socijalnega zavarovanja je, ako že ne popolnoma odstraniti, pa vsaj ublažiti gospodarske škode, katere navstajajo človeku vsled bolezni, nezgod ali starosti.

Temeljno vprašanje za spolnitev tega namena je, kako naj se odmerijo podobne škode? In sicer se gre za določitev škode v gotovem znesku. V ta namen moramo imeti neko objektivno merilo. Enako je treba tudi za odmero zavarovalne premije objektivnega temelja. Za delavce in uradnike je to merilo plača, ozir. letni dohodek dela, ali kakor v programu nemške zavarovalnice, meje plačilnih razredov. Za obrtnike in kmete nam popolnoma manjka podobne objektivne podlage, po kateri bi se ravnala večina zavarovane rente in tudi višina prispevka ali premije. Pa ne samo to. Za vspeh delavskega zavarovanja pri nas in v vseh drugih deželah je bilo odločilno, da je bilo mogoče pobirati prispevke delavcev s posredovanjem delodajnikov, torej ne naravnost od delavcev. Na to okolščino ne morem dovolj glasno opozarjati. Pri pobiranju davka se je vendar pokazalo, kako težko se da doseči od malih obrtnikov in kmetov kakršnokoli pravilno plačevanje v gotovini. Z ene strani je tem gospodarsko slabim slojem težavno poskrbeti tudi male zneske o pravem času, z druge strani je temu kriva netočnost in do neke mere tudi zanikernost, ko se gre za državne davščine. In kot take bi gotovo smatralo prebivalstvo tudi zavarovalne premije, ako bi se direktno iztirjevale. Zveza zahtevanih premij z zavarovanjem in njegovimi dobrotami zgine, premije se bodo smatrale kot davek kajti stik zavarovanca z zavarovalnico je pri državni organizaciji vendarle birokratiški. Iztirjanje premij bode sigurno vzbujalo v prebivalstvu ogorčenje in jezo proti državni napravi in stroškom, kateri so s to obveznostjo zavarovancev k plačevanju premij združeni. In ta nevolja bo velika. Najslabše je, da bodo pri invaliditetnem in starostnem zavarovanju samostojnih oseb oniprispevki, o katerih nabiranju smo že govorili, zelo visoki, mnogo višji nego pri zavarovanju delavcev. Glavni vzrok tiči v tem, da je grupiranje po starosti pri samostalnem prebivalstvu mnogo neugodnejše nego pri delavcih. Premije, katere so bile po preračunih v programu izračunane, so nas na prvi

pogled iznenadile po svoji nizkosti ter so oživele deloma vnemo k intenzivnejšemu stremljenju, da se razširi zavarovanje tudi na obrtnike in kmete. Te premije so v vladnem načrtu sledeče: pri letnem zaslužku do 240 K bi se dobila letna renta po 120 kron proti tedensku plačilu po 10 vin.; 240—480 K — 150 kron — 20 vin.; 480—720 K — 180 kron — 30 vin.; 720—1200 K — 210 K — 40 vin.

Če pa stvar natančneje proučimo, se nam pokaže, da so te premije za 15—20% nižje, nego bi bile pri enakih rentah nemškega invaliditetnega zavarovanja ter premije pokojninskega zavarovanja priv. uradnikov. Kdor se je pa preril skozi matematični del pojasnil v vladnem programu, ta ve, kje mu je iskati vzroka te presenetljive prikazni. Ta tiči v tem, da bazira tehnični zavarovalni načrt na izločitvi obrtnikov in kmetov iz zavarov. obveznosti. Ako razširimo zavarovanje na te kroge oseb, morali bi tarifne mere povišati. Ne da se pa misliti, da bi zastopniki delavstva v to privolili, da bi delavci deplačevali na zavarovanje samostojnih oseb ter bi bilo potemtakem potrebno zavarovanje obrtnikov in kmetov organizirati samostojno, kar je sicer potrebno tudi iz drugih razlogov. To pa pomeni, da bode premije najmanj za 50% višje nego so premije v programu. In ako pomislimo, da nasprotno od delavcev, kateri plačajo polovico prispevkov (drugo polovico plačuje delodajnik), dočim bodo morali mali kmetje te premije plačevati sami, moramo priznati, da je prejšnja pripomba o neprijetnem bremenu kot kakoršno bodo te premije smatrane, zelo upravičena.

Največje težave bode delalo pri razpravi zakona vprašanje o organizaciji zavarovanja. Od nje je odvisno, kako se bode zavarovanje samo izvedlo, kako ga bodo izkoriščali simulanti (kar je s pojmom zavarovanja nerazločljivo združeno), kak bode stik med zavarovanci in med organi zavarovalnice, skratka, vprašanje organizacije je za razvoj zavarovanja fundamentalno. Za delavsko zavarovanje je predložila vlada v programu zelo duhovit organizacijski načrt čeprav je nastal tudi proti posameznim določbam, kakor n. pr. omejenju samouprave, velik odpor. Temeljna misel obstoji v tem, da bi se vporabilo bolniške blagajne za spodnjo stavbo, podlago, kot organe, ki bi posredovali zvezo med zavarovanci in centralnim zavodom pri pobiranju premij, določanju škod ter evidenci invalidov. Za obrtnike in male kmete ni mogoče uporabiti podobnih že razvitih institucij, ker jih ni. Direktna zveza z zavarovanci je nemogoča, že

zaradi ogromnih upravnih stroškov. Samostojna organizacija v zavarovanju teh slojev prebivalstva vzbuja vprašanje, ali naj se ustanovi jeden centralni zavod ali naj se ustanove deželni zavodi, z drugimi besedami vprašanje centralizacije ali avtonomije. O tem se bo težko sporazumeti.

Velike težave bo delal tudi zavarovalno - tehnični načrt, katerega važnost se po navadi čisto prezre. Le natanko izdelana matematična fundacija zamore dati zavarovancem sigurnost, da bodo premije za vse čase zadostne za spolnjevanje zavarovanih obveznosti. Sigurnost, katera bi pri zavarovanju morala biti glavna stvar. Dalje ne smemo zabiti na to, da gre pri starostnem in invaliditetnem zavarovanju za milijarde, katere se pri lahkomišelnem osnovanju prevajajo na davkoplačevalce. Za matematični načrt delavskega zavarovanja imamo statistične podlage, katere, čeprav nepopolne in netočne, vendar dovoljujejo preračunati premijo, katera z neko verjetnostjo zadostuje osigurati namen zavarovanja. Za invaliditetno in starostno zavarovanje samostojnih oseb nam pa primanjkujejo vsi podobni pripomočki, ker nimamo Nemčije, katera s svojim zavarovalnim zakonodajstvom koraka vedno pred nami ter nam podaja vse potrebno. Navezani smo na statistične temelje sprejete iz drugih vrst zavarovanja. Zaradi večje varnosti bomo morali premije znatno zvišati.

Vse te težave se dajo pa premagati, vendar je potrebno, da se jih zavedamo. Zakon o socijalnem zavarovanju naj že bo tak ali tak, bode prav gotovo največje delo, s katerim se je kedaj ukvarjal avstrijski parlament, delo, „katero se da po svojem pomenu za vse javno in socijalno življenje v Avstriji in po svojem obsegu primerjati samo še z ureditvijo novega državljanskega zakonika.“ Pri tem se bo treba izogniti kolikor mogoče napakam, katere imajo baš v zavarovalnem zakonodajstvu vsestranske posledice ter se dajo le težko popraviti. Zavarovanje proti nezgodam in pokojninsko zav. priv. uradnikov nam lahko služi za vzgled.

Omenim naj še bremena, katere prinese novi zakon narodnemu gospodarstvu in državi. Ker nam manjka kakršnihkoli konkretnih dat o tem, kak bode učinek, omejujem se na te-le pripomnje: invaliditetno in starostno zavarovanje delavcev bo stalo avstrijsko državo 100 milijonov na leto, ako se raztegne zavarovanje tudi na kmetijske delavce, delavce na domu in nestalne delavce in ako bodo uvedene prehodne določbe. To obteženje države izvira glavno iz tega, da bode država prispevala po 90 kron vsaki tekoči renti. Kako bo obteženje

našega celega gospodarstva, da se do neke meje soditi po načrtu starostnega zavarovanja na Francoskem, po katerem bi imeli ljudje v starosti nad 60 let uživati rento v najvišjem znesku letnih 360 kron. Poreba bi znašala kapital 1 milijarde. Pri nas bi se gibala pri projektiranem razširjenju zavarovalne obveznosti na male obrtnike posestnike itd. potreba za invaliditetno in starostno zavarovanje med 250—400 mil. kron na leto, to seveda v dobi popolnega razvoja zavarovanja.

To poročilo podajem zaradi tega, da bo naša javnost razum običajnih praznih fraz slišala tudi nekaj stvarnega o novem zakonu, čegar načrt bo kmalu predložen državnemu zboru in se bodo vnele o njem dolge debate, ki bi nam bile drugače nerazumljive. Izrekam le še željo, da bi posegli v to debato tudi naši slovensko-štajerski poslanci in varovali koristi našega delavstva pa tudi malih obrtnikov in posestnikov, ki tvorijo ne le večino spodnještajerskega slov. prebivalstva, temveč tudi večino volilcev ter opravičeno pričakujejo, da se spomni enkrat tudi njih naša politika. Navadno se jih le rada odkriža. — S to željo sklepam.

Podružnica „Glasbene Matice“ v Celju.

Na širnem polju umetnosti je pri nas še velik del prazne, nezorane ledine, na kateri raste mesto dehtečih cvetic pusto vresje in gladež. Nismo sami krivi vsega tega, a krivi bi bili, ako ne bi porabili vsake prilike, da spremenimo košček te ledine v prijazen vrtiček. — dom boginje umetnosti.

Prijatelji, Slovenci! ravno sedaj se nam nudi taka prilika. V Celju, za katero se bije že tako dolg in vroč boj, se snuje podružnica slovenske „Glasbene Matice“. Kdor ve, koliko zaslug ima „Glasbena Matica“ v Ljubljani za slovensko glasbo in petje, tega bode gotovo razveselila ta novica. Saj je ona tisto ognjišče, na katerem se leto za letom prižiga nova ljubezen, novo veselje do petja in glasbe, ona je tisto svetišče umetnosti, kateremu se moramo zahvaliti, da smo dospeli v glasbi in petju tako visoko kakor morda v nobeni drugi umetnosti. Uspehi koncertov „Glasbene Matice“ so nam priča o višini, na kateri stoji naša glasba in naše petje. In sedaj hoče ta slovenski konservatorij razširiti svoj delokrog tudi na Štajersko. V Gorici že imamo tako podružnico „Glasbene Matice“ in za Goričani smo prišli na vrsto mi, štajerski Slovenci. Kolikega pomena je to za nas, ve vsakdo, kdor je kdaj občutil, kaj pomenita glasba in petje v človeškem življenju. Petje je, rekel bi, umetnost duše. Pastir na paši poje in s petjem izraža veselje, katero vzbuja

krasota narave v njegovi duši, fantič hodi prepevat pod okno svojemu dekletu in ko odide v tujino, se ga tudi ona spominja v sladki pesmici. Ob zibelki poje mati otroku, skozi celo življenje, v veselju in žalosti, ga spremlja petje in ob grobu mu zapoje prijatelj in znanec v slovo

... da vid'no se nad zvezdami!

Toda petje in glasba nimata samo osebne, individualne vrednosti, kot sredstvo, s katerim si človek lajša gorje v nesreči, se tolaži v žalosti ter izraža svojo radost in blaženost v sreči, glasba, kot izraz naših najpristrčnejših, najintimnejših občutkov je obenem najprimernejše in najbolj izdatno orožje v obrambo tega, kar nam je najdražje, v obrambo svojega jezika in svoje zemlje, po kateri nam sega tuja grabeljivost in brutalnost. Pesem kot izraz duše in srčnih čutil sega vsakemu naravnost v srce. Zato je dobro slovensko petje za obmejne Slovence dvojnega pomena.

Baš mi Štajerci potrebujemo kot obmejni Slovenci v petju in glasbi izvežbanih moči, ki bi lahko sodelovale pri naših prireditvah in tako pripomogle k povzdigi narodne zavesti. Kaj dvigne v srcu bolj narodni ponos, kakor če slišimo mogočen zbor, ki nam umetniško dovršeno zapoje narodno himno ali kako drugo mogočno skladbo.

Zato se moramo z največjo ljubeznijo okleniti glasbene šole vsi, brez ozira na stranko, ker je za nas vse s kulturnega in narodnega stališča naravnost neprecenljive važnosti. S tem ne bomo postavili samo nov altar umetnosti, ampak tudi novo ognjišče svoje kulture, novo ognjišče svoje narodne zavesti. Ne le izobraženci, ampak vsakdo, kdor čuti v sebi veselje in zmožnost za glasbo in petje, je vabljen med pevce, pevke in učence glasbe, drugi pa naj bodo vsi podporniki ali člani šole. S tem bo storjen nov korak naprej, odprta nova pot v boljšo bodočnost.

Udje „Matic“ plačajo na leto po 5 K ter imajo prost vstop k trem koncertom, katere priredi „Glasbena Matica“ sama ali s pomočjo tujih moči. Učenci plačujejo za pouk v glasbi po 2 K na uro, lahko se pa udeleži pouka četrt ali pol ure ter plača primerni del. Za zborovo petje se plača za celo leto samo po 2 K.

Kdor želi podpirati „Gl. Matico“ in pristopiti kot član, naj vpošlje 5 K na naslov začasnega predsednika gosp. prof. A. Jošta v Celju, na kar se mu dološljejo vstopnice za tri matične koncerte.

Češki in nemški dijaki.

Minulo nedeljo dne 25. t. m. napravilo je 80 nemških buršev demonstrativni „buml“ s svojimi čepicami na glavi po Přikopu, glavni ulici praški z očitnim in netajenim namenom izzivati s tem praško meščanstvo. Rektora nemškega vseučilišča in tehnike s profesorji vred so te mladiče v njih demonstrativnem početju podpirali, češ, da gre tu za pravice nemškega naroda. V obrambo teh 80 nemških buršev je bilo v Pragi v nedeljo na nogah: 400 žandarjev, 800 stražnikov peš, 60 stražnikov na konjih, 26 kompanij pehote in dva švadrona konjikov.

Istega dne je priredilo češko visokošolsko dijaštvo manifestacijski shod za drugo češko vseučilišče v Brnu. Češko dijaštvo je stopilo roko v roki s svojimi profesorji na ulico, da bi z velikim manifestacijskim sprevedom opomnilo vladajoče kroge, da dočim smatrajo nemški dijaki za življenjsko nalogo nemške kulture dovoljenje ali nedovoljenje „bumla“, smatra češko dijaštvo kot svojo kulturno nalogo za-

htevo drugega češkega vseučilišča, do katerega ima češki narod neoporečno pravico. In baš v onem trenutku, ko se je nemški dijak suval in tepel s policisti za svoj „buml“, dvignil je češki dijak zakonitim potom, ponosno in brez strahu, resno in mirno, mogočen protest proti krivičnemu kratenju druge češke univerze, katere potrebnost je ves civilizirani svet že davno priznal.

Profesorji v družbi z dijaki čeških visokih šol so se poslužili ulice k manifestaciji za zgodovinsko in dejansko nesporno in neudušljivo pravico češkega naroda do izobrazbe in kulture, nemški rektorji, profesorji in dijaki razpihujejo in uprizarjajo poulične izgrede za baje historično in neoporečno pravico pestrih dijaških čepic. V tem kontrastu tiči sijajni uspeh češkega razumnštva minole nedelje. Cela manifestacija se je vršila resno, veličastno in dostojno. In tako je prav. Češka javnost ne sme govoriti z Avstrijo in Evropo z razbijanjem oken na nemškem gledališču in kazini. Neodgovorni elementi, katere navadno brezvestni hujšaki ob takih prilikah razdražijo in nahuškajo k ekscesom, so bili v nedeljo porinjeni s pozorišča. Češkemu dijaštvu in njih profesorjem se imamo zahvaliti, da se je ta manifestacija zvršila z vso ono dostojnostjo, ponosno in samozavestno odločnostjo in resnostjo, kakeršna je v boju za izobrazbo in kulturo naroda edino na mestu.

Pred sprevedom je češko visokošolsko dijaštvo imelo tabor v Klementinu, na katerem je rektor vseučilišča prof. Heyrovský rekel o zahtevi češkega naroda po drugem vseučilišču: „Protestujemo proti temu, da bi iz vprašanja druge češke univerze delalo politično vprašanje, to je čisto znanstveno vprašanje. Ker nam pa naši nasprotniki ne znajo in ne morejo oponirati z znanstvenimi razlogi, zatekajo se k ne popolnoma dostojnim sredstvom. Potreba druge češke univerze je jasna. Češko vseučilišče v Pragi šteje nad 300 dijakov več nego tri nemške univerze (v Pragi, Gradcu in Črnovcih) skupaj! Učnih moči imamo toliko, da zasedemo jutri že vsa mesta, ako se nam danes da druga univerza. Drugo vseučilišče dobimo, moramo je dobiti — in že v proračunu za bodoče leto mora biti postavka za češko vseučilišče v Brnu, dolžnost poslancev je, da zato poskrbe! V tem boju ostanimo združeni profesorji in dijaki v eni bojni vrsti; ohranimo to vzajemnost, ker samo tako dosežemo svoj cilj!“

Spreved po mestu se je završil jednako dostojno in resno. Po zvršeni manifestaciji se je vse razšlo in v desetih minutah ni bilo več nikogar na ulicah. Tako se vrše kulturne demonstracije.

Politični pregled.

Domače dežele.

Nemški burši, katere podpirajo profesorji praških nemških visokih šol, nemški poslanci in nemški listi po celi državi, še vedno demonstrirajo po Pragi ter hočejo po vsej sili, da bi jim prepustilo praško meščanstvo Přikop in vse glavne ulice za njih maskarado ali buml. Vlada je vzela vso skrb za pomirjenje razburjenih duhov v svoje roke in vodi z Dunaja vso akcijo sama, tako da sta češki namestnik in ravnatelj policije v Pragi samo izvrševalna organa načelnika vlade ali notranjega ministertva brez svoje inicijative. Miri se po starem receptu na ta način, da se pošilja cele bataljone pehote in cele švadrone konjikov razganjat ljudi, ki gredo po svojih oprav-

kih po Přikopu in sosednih ulicah. Posledica je ta, da noben trgovec, ne Nemec ne Čeh, ne proda vse te dni v vseh teh ulicah ni za vinar blaga. Nevolja je vsled tega že velika in bilo je že nekoliko shodov, katerih so se udeležili trgovci obeh narodnosti in so resno zahtevali, naj se vendar napravi tem večnim buršovskim provokacijam večine meščanstva konec, ker bodo sicer morali svoje trgovine popolnoma zapreti ter odpovedati nadaljne plačevanje davkov. Nemškim „politikom“ ni to seveda prav nič mar. Oni še nadalje hujšajo svoje mladiče, da bi češko meščanstvo tako razburili, da bi se končno spozabilo in začelo v resnici ekscedirati. Do danes ni še na ulicah razven nemških buršev, nikakih demonstrantov, ampak le radovedneži. Nemci pa bi radi na vsak način izzvali izgrede, da bi vlada proglasila nad Prago obsedno stanje, s katerim grozi, da bi imeli tako še en doknadni dokaz za to, da je bila njih obstrukcija v deželnem zboru opravičena in pa še posebno zato, da bi lahko rekli, da so Čehi antidinastični, dočim so oni sami vzorni avstrijski patrijotje. Taki so ti čudni gospodje, neka mešanica policijskega ovađuha, provokaterja, pijanega razgrajaca in — navdušenega veterana.

V delegacijah je govoril o pripojenju Bosne in Hercegovine v imenu imenu soc. dem. del. Seliger. Povedal je, da se njegova stranka nikakor ne more za to navduševati, ker so škode, katere trpi država sama in vsled bojkota na Turškem tudi prebivalstvo in še posebno delavstvo v Avstriji neizmerno velike. Na tisoče avstrijskih delavcev je vsled bojkota avstrijskih produktov na Turškem že brez dela. Avstrija ne skrbi za avstrijske delavce v inozemstvu in še posebno ne na Nemškem, kjer nemški delodajniki lahko prelomijo pogodbe, sklenjene z avstrijskimi delavci, kakor se jim zljubi, ne da bi imel delavec najmanjšega sredstva, priti do svoje pravice. Tu naj bi Avstro-Ogrska pokazala svojo moč kot velesila in ne samo proti Srbiji in Črni gori, skrbela naj bi za to, da bi tudi Prusko spoštovalo določbe trgovinske pogodbe. Končno je odgovoril grof Dzieduszycki, ki je predlagal, naj se odpravi splošna in jednaka volilna pravica za državni zbor ter da naj se volijo državni poslanci kakor nekdanje iz deželnih zborov. Seliger je dejal, da naj si gospoda zapomni, da bo znalo delavstvo prav tako braniti splošno in jednako volilno pravico, kakor si jo je znalo priboriti. Za njim je govoril dr. Kramář. Povedal je vladi nekoliko že splošno znanih resnic, kakor to, da si ni znala bosanska vlada v tridesetih letih svojega delovanja v Bosni in Hercegovini pridobiti src tamošnjega prebivalstva. Priporočal ji je, naj opusti stara napačna pota in naj da prebivalstvu prostost, naj napravi iz njih polnopravne državljane, ne pa podanike s polovičnimi pravicami.

Od Slovencev sta govorila o Bosni in Hercegovini tudi delegata Šusteršič in Korošec. Šusteršič je zahteval celo ravnopravnost vseh veroizpovedanj, Korošec pa, da naj se da v bodočem deželnem zboru tudi bosanskim kmetom in delavcem primerno zastopstvo.

Bodoči deželni zbor v Sarajevu bo štel 52 voljenih poslancev in 28 virilistov. Med izvoljenimi poslanci bode 22 Srbov, 18 mohamedancev in 12 Hrvatov, med virilisti bode 4 pravoslavni 3 katoliški in 7 mohamedanskih cerkvenih dostojanstvenikov, 3 sekcijski načelniki, 7 okrožnih predstojnikov in 4 zastopniki veleposestva. Po tem si lahko mislimo, kako bode v tem deželnem zboru „ljudstvo“ zastopano.

Najnovejša poročila o političnem položaju pravijo, da je mislil baron Beck sklicati koj po svojem povratu iz Budimpešte ministerski svet, ker so pa dohajale iz Prage ugodnejša poročila, ni bilo ministerske seje. A ko bi bilo prišlo vprašanje o proglasitvi izjemnega stanja nad Prago na dnevni red, bi bili češki in poljski ministri in baje tudi en parlamentarni nemški minister proti temu, kajti če bi bilo proglašeno izjemno stanje nad Prago, moralo bi se istotako proglasiti nad Budjevicami in nad vsemi onimi nemškimi mesti na Češkem, kjer so Nemci počenjali ekscese proti češkim manjšinam. Govori se, da je tudi min. Prade podal ostavko in da je navstala kriza celega kabineta. Baron Beck si bo prizadeval sestaviti nov kabinet, ako bi ne bilo mogoče koalicijsko ministerstvo s Čehi, bode poskušal sestaviti kabinet samo z Nemci in Poljaki. Ako pride do izjemnega stanja v Pragi, sestavi pa uradniški kabinet in bode vladal na temelju § 14.

Štajerske novice.

— Senzacionalna sodna obravnava se vrši v tretjem dejanju igre „Svetinova hči“, ki se bo predstavljala na Vsih svetov dne 1. nov. v „Narod. domu“ v Celju. — Pa tudi vsi drugi prizori so jako zanimivi. Posamezne vloge so razdeljene med najboljše moči. Vodstvo igre pa je tudi v spretnih rokah g. ravnatelja Rafka Salmiča, kar nam jamči dovolj, da se bo predstavljalo v zadovoljstvo občinstva. Igra je dnevu prav primerna in je dosegla na drugih odrih velik uspeh. Udeležite se, Slovenci iz mesta in okolice, polnoštevno, s tem si najhitreje zasigurate tudi stalne morebiti vsakotedenske predstave. Ne samo vi imate zahteve do igralcev, temveč tudi igralci do vas. Izpolnjujte jih obojni!

— Značilno. Znano je vsem našim čitateljem kako grdo in kruto neosnovano je napadal znani dopisnik v maborskem „Slovenskem Gospodarju“ neprestano Zadržno Zvezo v Celju in še posebej njenega ravnatelja gosp. Franjo Jošta. Slednji je dolgo časa prenašal vse hudobne napade, ne da bi bil na nje reagiral meneč, ako se zlobni dopisnik ne poboljša, mora s časoma vendar uredništvo samo uvideti, kam dovedejo taka iz trte izvita in tendenciozna zavijanja. Ker pa hujškarijam in obrekovanjem le ni bilo konca, je vložil ravnatelj Jošt na prigovarjanje prijateljev tožbo proti „Slovenskemu Gospodarju“. Glede te tožbe nečemo pisati nikakih inkriminacij, četudi smo v vsem prav dobro poučeni. Vsekako bi bila obravnava spravila na dan stvari, katere bi nekomu ne bile ljube, če bi bilo do iste prišlo. „Slovenski Gospodar“, ki je smel teden za tednom blatiti pošteno delo in poštene narodne delavce, pa je zlezal pod klop, prosil ravnatelja Jošta, naj tožbo umakne in mu obljubil častno zadoščenje.

Slednji je vzpričo ptujskih, mariborskih, celjskih in ljubljanskih dogodkov privolil izvensodno pobotanje proti temu, da je plačalo uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ na zahtevanje ravnatelja Jošta družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani znesek po eden sto kron, da plača vse stroške njegovega zastopnika. Vrhutega je moral priobčiti „Slovenski Gospodar“ v svoji številki 44 od 29. oktobra t. l. sledečo častno izjavo: „Podpisano uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ obžaluje, da so se priobčili v števil. 24. našega lista z dne 11. junija 1908 in sicer v dopisu „Liberalna Zadržna zveza v Celju in — koroški Slovenci“

neosnovani napadi na Zadružno Zvezo v Celju in njenega ravnatelja gosp. Franjo Jošt-a ter lojalno preključuje vse v navedenem dopisu se nahajajoče žalitve. V Mariboru, dne 24. oktobra 1908. Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“.

Za ljudi, ki imajo še iskrico narodnega poštenja, bi bilo po vsem tem samoobsebi umljivo, da bode sedaj še zlasti vzpričo dovrševših se žalostnih dogodkov poslednjih tednov mir in da znani „Gospodarjev“ lažnjivi dopis, ne bode namakal peresa več v gnojnico. No, kdor bi bil to verjel, se je šmentano zmotil. V isti številki „Gospodarja“, ko mora tako zgrevano priznati, da je lagal in kradel čast poštenim ljudem, izliva zopet cele golide gnojnice na ljudi, katerim ni vreden odvezati stremena na čevljih. Nam se ne zdi vredno se prerekati s takimi dvomljivimi eksistencami. Kadar pa jih bodo obesili njihovi lastni sedanji kruhodajalci, takrat bomo mi zopet govorili. In do tistega časa ni več daleč!

— **Skupno gospodarsko delo.** Pod tem naslovom priobčuje zadnji „Sl. Gosp.“ o celjski „Zadružni Zvezi“ nekatera neresnična dejstva, katera v sledečem suho popravimo. — Slučaj Podčetrtek: Vprašajte „nadrevizorja“, on vam bo povedal sam, da je celjska Zveza že pred enim letom začela pripravljati tla za rajfajzenovko v Podčetrtku. — Vprašajte g. župnika v Podčetrtku; on vam bo povedal, da ga je g. Cvetko povabil na sodelovanje. Gosp. župnik Pivec pa je dejal: „Ne maram nič slišati o tem; imam že dovolj s Svetoemsko posojilnico!“ Kakor hitro je bila stvar zrela, sklical se je ustanovni sestanek. Ko pa je g. župnik to zvedel, je takoj postal drugega mišljenja glede Svetoemske posojilnice, pisal pismo v Maribor in že čez nekaj dni se je v podčetrškem župnišču ustanovila nepotrebna konkurenčna rajfajznovka. — Tako je in nič drugače! Nadalje navaja znani mazač Brezno ter pravi, da je ta posojilnica v konkurenco svetolovrenski rajfajzenovki. Se vidi, da vam je edino le do neresnice in do ničesar drugega, kajti iz Sv. Lovrenca nad Mariborom pa do Brezna je tri ure hoda, — če imate kaj pojma o rajfajzenovkah, potem boste vedeli, da je višek nevednosti, govoriti v tem slučaju o konkurencah! Školje: Ustanovila se je tam rajfajznovka popolnoma brez vednosti „Zadružne zveze v Celju“. Ko so bila pravila že vložena, je še le Zveza zvedela za celo stvar. Seveda je na to mladi rajfajznovki šla takoj na roko, ker se je prepričala, da je zasnovan mladi zavod na zdravi podlagi. — Vi bi si namreč vse prste oblizali, ako bi imeli v vaših zadrugah tako izvrstne može, kakor so v rajfajzenovki v Šikoljah. — Torej gospodje, le mir! Vaše politično-zadružne članke bomo pa lepo shranili — za slabe čase!

— **Klerikalnim zadrugarjem** gotovo slaba prede. Zadnje mesece delajo samo z lažmi, da se še nekoliko vzdržé. Toda laž ima kratke noge, torej pride tudi za njih čas pokore. Zraven lažij so se spravili s hujskanjem nad celjsko „Zadružno Zvezo“. Najbolj jim diše koroške posojilnice, ki so izmed vseh slovenskih najbolj bogate. Že 18. t. m. bi se imel vršiti Podljudbeljem sestanek koroških posojilničarjev, kjer bi bili hujskali dr. Brejc, dr. Krek, dr. Korošec in „nadrevizor“ Pušenjak. Ker pa je takratna shva ost Podljudbeljem vsled prepovedi odpadla, preložil se je tudi posojilniški sestanek in se je vršil 26. t. m. v Celovcu. Udeležil se ga je inspirator dr. Krek iz Ljubljane, od „Zadružne Zveze v Celju“ pa se je udeležil, vkljub temu,

da slednja ni bila vabljena, g. Miloš Stibler. Dr. Krek je govoril skrajno zvito, govor je bil poln zavijanj in neresnic; bahal se je, da mu je sam naučni minister Marchet čestital na izvrstnem uradništvu „Zadružne zveze v Ljubljani“, da je njegov klub v državnem zboru sploh izmed vseh najbolj vpliven in da mu torej ne bo težko za Korošce dobiti velikih podpor itd. itd. Stibler je med drugim dejal, da je danes izključeno združiti vse slovensko zadružništvo v eno zvezo, ker ste obe ljubljanski Zvezi osnovani v okvirju političnih strank. Dr. Krek, ta veliki parlamentarec, začne skakati in vpiti! Stibler pove naprej, kako laže „Zadružna zveza v Ljubljani“ o svojem „zadružnem napredku“ in je opozoril koroške Slovence, da vse koroške posojilnice ne bodo šle v Ljubljano in da bo posledica hujskanje, kakoršno vganja že danes „Zadružna Zveza v Ljubljani“ po Kranjskem in Štajerskem. To pa bo za Koroško v narodnem oziru usodepolno. Dr. Krek je imenoval apel na narodni čut obrabljeno frazo, Stiblerja pa drznega mladega človeka. Ker je pa ostal Stibler čisto miren vkljub vsemu nesramnemu Krekovemu zabavljanju, je to veleum Janeza Evangelista tako razdražilo, da je skočil po konci, tekel k vratom in tam vpil nad Stiblerjem „frkovec, frkovec!“ „Frkovec“ je bil tudi zadnji pozdrav največjega slovenskega parlamentarca in propagatorja kršč. soc. izobrazbe strmečim zborovalcem. Kajpada, g. dr. Janez Ev. Krek se lahko bori pod zaščito imunitete s „frkovci“. Naj pa vpraša g. dr. Iv. Benkoviča v Brežicah, kako se taka junaštva po zaslugi in pravici plačujejo! O vedenju dr. Brejca, pravnega zastopnika „Zadružne Zveze“ celjske pa je odveč govoriti. Omenimo le še, da piše kmet iz Gornje Koroške te znamenite besede: „Ko je g. Stibler odšel, oglasil sem se jaz, a sem se bal, da me dr. Brejc kosmatega ne požre. Ljudij za ugovarjanje namreč niso mogli potrebovati temveč le za kimanje.“ — Tako se na Slovenskem širi zadružništvo in zadružna misel od ljubljanskih klerikalcev! Tako se pri nas zahrbtno in nepošteno postopa celo od ljudi, ki se imenujejo „voditelji ljudstva“. Ali nimamo dovolj moralne moči v sebi, da bi se otresli mož, ki nas sramotijo pred celim svetom?

— **O celjskem vodovodu** se slišijo zopet čedne stvari. V našem mestu, kjer so tako vzorni gospodarji v obč. svetu, da se je lani prekoračil celo proračun za napravo novega stranišča mestnem vrtu, ne more seve iti brez prekoračenja proračuna pri vodovodu. Proračun za vodovod znaša že horendno številko 800 tisoč kron; pa se bo še povišal, ker so že sedaj potrebne poprave pri rezervorju na Miklavževem hribu. Celjskim meščanom svetujemo, naj le pridno hajlajo in — plačujejo! Se bodo enkrat že izpametovali!

— **Kompromis pri bodočih deželnozborskih volitvah.** „Narodni list“ piše v tej zadevi: „V očigled težkemu narodnemu položaju in velikemu gospodarskemu boju nasproti Nemštvu na Spod. Štajerskem se v taborih obeh slov. strank resno razpravlja vprašanje kompromisa za bližajoče se deželnozb. volitve. Na obeh straneh je čutiti tudi resno voljo za pošten kompromis ali dogovor. Če bo pa (v Km. zvezi vsled hujskanja prenapetnežev) obveljala tam volja „bojevitejših“ elementov, se Narodna stranka tudi ne bo imela kesati.“ „Slovenec“ izvaja v uvodniku dne 29. oktobra: „Večkrat se dandanašnji čuje klic po kompromisu med slov. strankama za štaj. deželnozb. volitve. Priznati moramo, da je nemška megalomanija in nemškutarska okurnost na

Slovenskem ustvarila položaj, ki je za kompromis pripraven.“ List izvaja nadalje, da je kompromis demoralizacija za volilce, ravno za stranko. Predvsem za Km. zv., katera neki povsod napreduje in se utrjuje. Km. zv. ima tudi danes že skoro vse mandate v žepu. Zaupniki da se bodo v kratkem izrekli o tem vprašanju. — Kakor iz vemo, so imeli zaupniki Km. zv. včeraj svoj sestanek v Mariboru. V poučenih krogih se trdi, da se ne bode sklenilo ničesar definitivnega, temveč se bo odločitev prepustila voditeljem. Toliko v informacijo!

— **Interpelacija poslancev Stallnerja, Wastiana in tt. v deželnem zboru.** Stallner, Wastian in tovaršija so v deželnem zboru interpelirali namestnika grofa Claryja, če mu je znano, da Slovenci strogo bojkotirajo nemške trgovce in če mu je znano, da so šolske sestre v Celju razdelile šolaricam plakate, ki hujskajo k bojkotu Nemcev. (V tej zadevi je že imel deželni šolski svet sejo in se je sklenilo, da se bodo takoj storili „potrebni“ koraki.) No, zgodilo se ni ničesar drugega, kakor da se je dalo izven šole in poduka nekaterim deklicam plakate z inserati slovenskih trgovcev in obrtnikov v Celju. To ni nobena hujskarija in nobeden greh. Ako se ni svoj čas ničesar ukrenilo proti temu, da je načelnik okr. šol. sveta ptujskega žganjar Strasschill po šolah v okraju priporočal z listki svojo žganjarijo, se more tem manj kaj ukreniti proti šolskim sestram. Sicer pa pozivamo gg. Stallnerja, Wastiana in tov., naj nadaljujejo!

— **Za celjski odsek „Prosvete“** se je nabralo v nabiralniku v „Narodnem domu“ 3 K. Srčna hvala!

— **Občni zbor podpornega društva za uboge učence c. kr. samost. nem. slov. gimnazijskih razredov** se vrši dne 7. novembra t. l. ob 2. uri popoldne v konferenčni sobi (šolske ulice št. 21). K obilni udeležbi vabi odbor.

— **„Katol. podporno društvo v Celju“**, katero kakor znano vzdržuje slov. deklško šolo v Celju, je dobilo od dežele običajnih 2000 K podpore. Ob to podporo se spodbija graški „Arbeiterwille“, kateremu gotovo ni znano, da niti vlada niti dežela ne pustita, da bi si celjski okoliški Slovenci postavili lastno javno deklško šolo.

— **Martinov večer** priredi „Slov. del. podp. društvo“ v Celju dne 8. nov. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih (Graben 7). Vabljeni so vsi člani kar najprisrčneje na Martinovo gos in izvrstno ljutomersko kapljico.

— **Costa pred desetimi leti in sedaj.** Pred približno desetimi leti, po otvoritvi „Narodnega doma“ v Celju, je stal celjski milar Josef Costa na Rotovski cesti in sta se z znanim Raschem pogovarjala o nemških pobojih na Slovence. Takrat je Costa dejal: „Kaj je treba Slovincem („Windische“ se je izrazil) imeti kako slavnost, prav se jim zgodi.“ Takrat je bil Costa edini milar v Celju in mu je seveda „neznansko rastle nemški greben. Danes pa je g. Costa dosta ponižnejši. Kar je začel g. Pfeiffer v Gaberju izdelovati svoje izborno pralno milo, ki se lahko meri s Schichtovim, je začel Costa laziti od trgovca do trgovca in ponujati svoje milo. Danes seveda, vsaj proti slov. trgovcem, ne odobrava napadov na mirne Slovence, kateri mu lahko zabrusijo v obraz: „Kaj je treba Slovincem Costove žajfe!“

— **Več luči!** Mnogo Gaberjanov se pritožuje, da na cesti od Straškovce gostilne proti Grahnu ni nobene luči. Pričakujemo, da občina ta nedostatek v kratkem času odpravi.

— **Glavovita slovenska ponižnost** dostikrat zakrivi, da se nas na mero-dajnih mestih ne spoštuje in ne upošteva tako kakor bi bilo treba. Jeden markanten vzgled: Pred kratkim se je revidiralo nekje na Spod. Štajerskem slov. denarni zavod. Deželna vlada je poslala tje slov. uradnika — a gospodje v zavodu so ga nemški pozdravili in govorili z njim — nemški. Da tako postopanje ljudi, ki nemški ogovarjajo prav vsakega uradnika, ne more pospeševati nastavljanja Slovencev v javnih uradih, je pač samoobsebi umevno.

— **Novo slovensko podjetje.** — **Pfeiferjeva tovarna za milo v Spodnji Hudinji pri Celju.** Opozarjamo na inserat v današnji številki, v kateremse objavlja, da se je ustanovila v Spodnji Hudinji, v neposredni bližini Celja, slovenska tovarna za milo in perilna čistila. Kakor se nam poroča, je Pfeiferjevo milo izvrstne kakovosti in se lahko meri z vsakim drugim, tudi s Schichtovim pralnim milom. Pfeiferjevo milo so že upeljali celjski trgovci in tudi trgovci iz naših trgov se oglašajo. Treba je izvesti načelo „Svoji k svojim“ tudi glede dobave blaga in naročati ter kupovati povsod in vselej le domače izdelke, ako jih imamo, kajti le na ta način si ustvarimo slovenska podjetja in se gospodarski osamosvojimo.

— **Okrožni rudarski urad v Celju.** Prestavljen je komisar Oto Santo Passo odtod v Ljubno na Zgor. Štaj in Bruno Bauer iz Halla na Tirolskem v Celje.

— **Zahvala.** Gospod Alojzij Terček, knjigovez v Celju, daroval je bralnemu društvu na Bregu zopet sedem lepih knjig za knjižnico. Gosp. Terček je daroval za omenjeno knjižnico do sedaj že nad 50 knjig in se imamo sploh samo temu velikodušnemu darilcu zahvaliti, da nam je bilo mogoče knjižnico ustanoviti. — Izrekamo mu torej za ta njegov narodni čin v imenu bralnega društva tem potom iskreno zahvalo.

— **Iz Laškega trga.** Pri zaroki Stelcer-Verdev se je nabralo za družbo sv. Cirila in Metoda 14 K, koji znesek se je vrgel v družbin nabiralnik v „Piynici“ § 11“.

— **Utonil** je bl. Vojnika posestnik Jakob Ahtik. Padel je v pijanosti z brvi v potok. Minoli petek ga je zagledala neka šolarica mrtvega v vodi.

— **Konkurz** je napovedal Jvan Rizmal, neprotok. trgovec v Št. Jurju ob Taboru. Upravitelj konkurzne mase je g. Mih. Jerovšek, notar na Vranskem, njegov namestnik pa g. Fr. Oset, trgovec na Vranskem.

— **Predaprobacijo** je dalo nančno ministerstvo v rokopisu predloženi „Zgodovini za obče ljudske in meščanske šole“, katero je spisal gosp. Josip Brinar, nadučitelj v Gotovljah.

— **Dvojezični napisi v Braslovčah.** Poročajo nam od ondot: Kakor v mnogih drugih narodnih trgih na Spod. Štajerskem, imamo tudi v Braslovčah nekaj nemškutarjev ali bolj mlačnih Slovencev z dvojezičnimi napisi. Ti vzbujajo v trgu in okolici med narodnjaki veliko nevoljo. Odločno zahtevamo, da se tisti napisi odstranijo ali pa se bodo prizadeti naznanili v časopisih in se bodo izvajale posledice.

— **Iz Gornjegograda.** Takajšno izobraževalno? društvo je priredilo zadnjo nedeljo gledališko predstava. Za to podstavo se je agitiralo po nekaterih župnijah v okolici, seveda s prižnice. Človek bi si mislil, da je pri teh veselicah v moralnem oziru jako preskrbljeno. Poglejmo si. — Nekateri fantje in dekleta iz Noveštife so šli iz Gornjegograda ob 7. uri zvečer in so prišli domov ob 12. uri, nekateri še celo pozneje. Na tak način

bode mladina rada posečala vaše veselice, pa ne zaradi gledaliških predstav in izobrazbe. Da bi gospodje opomnili stariše, da mladina brez spremstva starejših ne sme hoditi po noči okrog, zato niste imeli besede. Seveda, ker pri takih ljudeh je v prvi vrsti „kšeft“, če se prav mladina pohujšuje. Samo da nese. Občudovati pa moramo spretost g. Berka kot aranžerja pri „izobraževalni“ predstavah. Upamo, da ga bode kmalu, prav kmalu škofijstvo odlikovalo za njegove velike zaslug ter ga — premestilo. Ako pa se to ne zgodi, pa še utegne svet iz Gornjega grada kaj zanimivega slišati.

— **Novo narodne koleke** v spomin na ptujske dogodke 13. septembra je izdala „Družba sv. Cirila in Metoda“. Izdelani so v narodnih barvah z napisom: Ptuj. Nadejamo se, da bodo posebno štajerski Slovenci pridno segali po njih ter jih v velikem številu ob vsaki priliki širili po Slovenskem.

— **Nemški ptujski mestni očetje.** Ptujski občinski svetniki so dovolili pred kratkim v obč. seji gimn. podp. društvo znesek 100 K — pod pogojem pa, da ne sme dobiti od teh 100 K nobeden slovenski dijak niti vinarja. Ta predlog je stavil zobozdravnik dr. Treitl. Tega si bodo Slovenci zapomnili, ptujske obč. svetnike pa tudi. Zaradi tistih 100 kron ne bo menda nobeden sloj. dijak zaginil. Ptujčanom pa se bo njihova osvetoželjnost in zaigranost že še utepala.

— **Iz Središča.** Na središkem kolodvoru se dobe vse tiskovine samo v nemškem jeziku. Upamo, da se temu v najkrajšem času opomore.

— **Joh. Gottl. Hauswald & Co.** — Heb v zadnjem času strastno agitira za svojo kavino primes. Po Spod. Štajerskem hodijo njegovi agenti, ki se dobričajo kmečkim ženicam in jih prosijo, naj kupujejo samo kavo v žoltordečih zavojih, češ, da jih izdaja češka tvrdka. — Povdarjati moramo, da je Hauswald & Co nacionalna nemška tvrdka in pričakujemo, da take kave naši trgovci ne bodo naročali, Slovenci pa ne kupovali, saj imamo slovensko iz Ljubljane.

— **Utonila** je na Hajdini pri Ptuj pretekli teden v Studenčnici vdova Rodošek iz Skorbe, ko se je zvečer vračala na dom. Drugo jutro so jo našli mrtvo v vodi.

— **Za povzdigo štajerskega petrotnarstva** je dovolil deželni zbor štaj. kmet. družbi 2 tisoč kron.

— **Zmečkala** je v Rogatcu 4 letnega Friderika Buta gramozna truga, katera se je po nesreči zvrnila nanj. Deček je bil pri priči mrtev.

— **Otvoritev dr. Vošnjakove ljudske knjižnice v Slov. Bistrici.** Vzlic raznim zaprekam se je obnesla otvoritvena slavnost, prirejena pred vsem v čast dr. Josipu Vošnjaku nepričakovano dobro. Če že ne toliko v gmotnem pa tembolj v moralnem oziru se je dosegel uspeh, ki je vse navzoče, osobito pa slavljence dr. Vošnjaka vzradostil v srce. Okusna ureditev dvorane v hotelu „Avstrija“, prisotnost dr. Vošnjakova in lepo izvršen program, vse to je pripomoglo, da je končala slavnost tako, kakor to zasluži mož kakeršen je dr. Josip Vošnjak. Skromno sicer a dostojno je pokazala mlajša generacija, da vé ceniti zasluge moža prvoboritelja, ki je vse svoje življenje posvetil svojemu narodu.

Uprizoritev njegove enodejanke „Oreh“ je bila v vsakem oziru dovršena; kmeta, Rezika, Blaž in Lesjak so igrali s pravim razumevanjem in zelo naravno. O vseh igralcih se je izrazil dr. Vošnjak zelo laskavo.

Slavnostni govornik g. Ig. Založnik je v jedrnatih besedah označil

pomen in namen javne ljudske knjižnice ter razložil zakaj so ustanovitelji knjižnici dali dr. Vošnjakovo ime. Orisal je na kratko življe in delovanje slavljence ter omenjal zasluge ki si jih je stekel za slovenski narod. Ob koncu govora sta mu izročila gđ. Feigelova in g. Vršič krasen šopek s trobojnim trakom. Ginjen do solz se je zahvaljeval dr. Vošnjak ter ob enem porabil priliko, da je v mladeniško navdušenem govoru dal duška svojim čustvom. Za njim je še nastopil gosp. Peter Novak, ki je z znano popularnostjo ocenjeval Vošnjakove zasluge.

Končno se je še uprizorila Štokova šaloigra „Trije tički“, ki je vzbudila mnogo smeha. Vsi igralci so rešili svojo nalogo zelo povoljno ter želi obilo priznanja.

— **Dr. Vošnjakova javna ljudska knjižnica v Slov. Bistrici** se je otvorila 25. t. m. Knjige so namenjene mestu in okolici in se posojujejo vsako nedeljo od 9.—10. in 11.—12. ure dopoldne v čakalnici Posojilnice (hotel „Avstrija“ I. nadstropje). Knjižnica obsega 228 vezanih knjig ter je urejena prav moderno po vzorcu mariborske judske knjižnice.

— **Nemškutarska zmaga.** Kakor poroča „Slov. Gosp.“, so v Slaptincih bl. Sv. Jurija ob Ščavn. pri obč. volitvah zmagali štajercijanci. Pač zato, ker se narodni volilci niso prav nič pripravili.

— **Skočila** je v Dravo v Mariboru posestnica Marija Polacek. Pri Sv. Martinu pod Vurberkom so jo potegnili iz vode.

— **Mariborski demonstrantje,** katere je dohitela dne 16. t. m. roka pravice, skušajo z najpodlejšimi sredstvi — z lažjo — dokazati, da so odmerjeno jim kazni pošteno zaslužili, da pa se njim zdi premila. Obsojena Skolibar (2 in pol meseca) in Sterniša (1 mesec) izsilila sta tekom časa po obsodbi ed priče Felser izpoved, da slednji sploh ni videl demonstrantov in da ga je (Felserja, glavna priča) Pavel Nemetz zapeljal in pregovoril h krivemu pričevanju, česar posledica je bila, da je bil Pavel Nemetz, osumljen krivega pričevanja, minuli torek aretovan. Koliko je vredna izpoved Skolibara in Sterniša, je razvidno iz tega, da je Felser, pozvan k zaslišanju v zadevi pogovora s pričo Nemetz, pobegnil. Preiskovalni sodnik je takoj uvidel položaj, kojega temelj je zopet laž, in izpustil pričo Nemetz dne 29. t. m. iz preiskovalnega zapor.

— **Vžitnina za Maribor in Krčevino** znaša za bodoča tri leta 132 tisoč kron, in sicer vžitnina na vino in mošt 52 tisoč kron, na meso pa 80 tisoč kron. Pobiranje vžitnine je zopet prevzelo pogoditveno društvo za vžitnino, kateri si je izvolilo hotelirja Sauerja za predsednika in mesarja Wagnerja za namestnika.

— **Noblesa mariborskih Nemcev.** Mariborski občinski svet je zadnje sredo svečano sklenil, da ima pač ljubljanska občina proketo dolžnost plačati celo škodo, katera je nastala tamošnjim Nemcem po demonstracijah, dočim mariborska občina tega ni dolžna storiti. Baje zato ne, ker so se v Ljubljani pripravile demonstracije od „dolge roke“, v Mariboru pa so bile le izraz „ogorčenega ljudstva“. Seveda je to le navaden sofizem (pri naših Nemcih človek pravzaprav lahko rabi ostrejši izraz), ki pa kaže jasno dovolj nobleso mariborskih Nemcev.

— **Nemški in slovenski uradniki v mariborski davkarji.** Trobilo vsenemškega Wastiana v Mariboru, „Marb. Zeit.“, je pred kratkim iztrobilo svojim bralcem žalostno vest, da je v mariborski davkarji že — čujte in strmite — celih 8 slovenskih urad-

nikov, dočim je bilo pred leti še $\frac{2}{3}$ trdih Nemcev. Seveda je „Marb. Zeit.“ pozabila povedati, da hodi v mariborsko davkarijo $\frac{3}{4}$ slovenskih davkoplačevalcev plačevati svojih davkov. Kako pridejo ti do tega, da bi ponižno hodili od uradnika do uradnika in spraševali, kdo razume slovenski? Mlajši nemški uradniki itak ne razumejo besedice slovenski. Pravilno bi bilo, da bi znali uradniki v jezikovno mešanih krajih oba jezika v besedi in pisavi ter bi morali dokazati to svojo zmožnost z legalnimi spričevali o skušnji, ki bi stala vsaj na višini srednjih šol. To bi se naj takoj zahtevalo in mariborska davkarija bi se „poslovenila“ še mnogo bolj. Isto sredstvo bi bilo tudi najboljšo sredstvo proti vsenemški uradniški zalegi, katera se je vgnezdila tako prešerno po spodnještajerskih državnih uradih in sodnijah.

— **Nemški državni jezik** je „popolnoma neumnost“. Kakor poroča tetka „marburgerica“, je dejal minulo nedeljo na shodu v Pobrežu poslanec Malik, da je nemški državni jezik popolna neumnost. Maliku se je menda za trenutek v glavi posvetilo. Na istem shodu ne je Malik jezil nad slovenskimi vojaki v Celju, ker niso z Nemci z rokavicami ravnali. Pravzaprav pa Malika menda le jezi tista, katero je slišal, ko se je možicelj postavljaj kot drž. poslanec: „Veste, kaj, g'pud, to lahko vsak reče“. Neki Jeroš, (hm) je pozival v Pobrežu Malika, naj kandidira tudi v deželni zbor. Seveda so izrekli navzoči nemškutarji in mariborski vsenemški „purgari“ Maliku zaupnico.

— **Iz Maribora** se nam poroča: Na mariborskem učiteljišču obiskujejo letos trije nemški kandidati v 4. letniku slovenske ure kot obligaten predmet. Na to-le dejstvo se opirajo nekaka sumničenja v „Slovenca“ češ da hoče gosp. ravnatelj Schreiner priskrbeti tem kandidatom na lahek način usposobljenost za slovenske šole. To sumničenje je popolnoma brez podlage. Po naših dobrih informacijah je res samo to, da so prišli dotični kandidati prosit g. ravnatelja za dovoljenje, da smejo obiskati s slovenskimi kandidati skupno slovenske ure, ker se tam mnogo več nauče nego v kurzu za Nemce. To jim je g. ravnatelj dovolil. Jasno pa je, da ne morejo biti dotični nemški kandidati na isti stopnji, na kateri so njih slovenski kolegi, ker doslej slovenščine niso obiskovali kot obveznega predmeta, torej tudi njih semestralni red ne more imeti iste veljave. Tem kandidatom gre red po merilu iz kurza za Nemce in ima tudi samo to veljavo.

Končno ni nikakega dvoma o tem, da se prepriča vsaka komisija, ali je kandidat resnično zmožen dobro proučevati v tem ali onem jeziku, predno se mu da spričevalo usposobljenosti. O maturi bi torej g. ravnatelj Schreiner z dotičnimi kandidati sedaj niti ne mogel govoriti, še manj pa jim obljubljati, da bo se z njimi mileje postopalo pri izpitih nego s slovenskimi kandidati.

Resnicoljub.

(Mi in slovenska javnost na Sp. Štajerskem jemlje to pojasnilo z zadovoljstvom na znanje. Kaj drugega tudi nismo pričakovali. Op. uredn.)

— **Štajersko sadje na Dunaju.** Graška zveza kmetijskih zadrug bo prodajala odslej vsak četrtek v veliki dunajski tržnici (III, Hauptstr.) štajersko sadje, katero prevzame zveza od svojih članic v komisijonelno prodajo.

— **Iz Dunaja.** Dne 27. t. m. je razpravljalo državno sodišče o pritožbi posestnika Janeza Černoš proti določbi okrožne sodnije v Celju. Černoš je zahteval od župnika Matije Vavpotiča

v Podsredi 19 kron nazaj, katere mu je župnik za poroko preveč računal. Okrajno glavarstvo je Černoša s to zahtevo zavrnilo, na to se je Černoš k sodnji v Kozje podal, kjer je bil župnik v povrnitev omenjenih 19 kron obsojen. Okrožno sodišče v Celju pa je na pritožbo Vavpotičevo, razsodbo razveljavilo, češ, da redno sodišče ni kompetentno soditi v tem slučaju. Državno sodišče pa je danes razsodilo, da je v tem slučaju kompetentno redno sodišče, torej okrajna sodnja v Kozjem.

Vavpotič in dr. Benkovič si na tej novej „priboritvi“ pravice zopet lahko čestitata. Kdo bi jima pa tudi zavidal? — Posebno Vavpotič si je pridobil novih snovij za svoje nedeljske „pridige“, katerih pa z malimi izjemami nihče več poslušati noče.

— **Konjerejec germanizira.** Pod tem naslovom smo pred nekaj tedni prinesli več primerov, kako v Gradcu izhajajoče glasilo deželnega konjerejskega društva v slovenski izdaji pači naša krajevna imena. Prosili smo takrat tudi nekega gosp. deželnega poslanca, naj kot odbornik omenjenega društva skrbi, da bo imela slovenska izdaja vsaj takega prestavljajca, ki zna pravilno slovenščino in ki pozna slovenska krajevna imena v slovenskih krajih; kaj izvirnega ali pa v resnici poučnega za slovenske konjerejce ta list „Konjerejec“ tako nikdar ne objavi. Koliko uspeha je imela intervencija, je zopet pokazala 10. št. „Konjerejca“; navajamo le nekoliko primerov, vseh ne moremo in ne maramo, ker bi bilo — preveč: Wollan, Riez, Schöndorf, Rabendorf, Puschendorf, Picheldorf, Klappendorf, Steindorf, Wantschen, Schaladein, Krapping, Schlüsseldorf, Grabendorf, Kerschbach, Urschendorf, Wagendorf, Eichmauthdorf, itd. itd... Toliko raznih — dorfov je na Slovenskem Štajerskem, da se človek kar čudi!

— **„Gospodarski Glasnik“ in „Konjerejec“** — slovenski izdaji „Kmetijske družbe“ in „Konjerejskega društva“ v Gradcu, se razpošiljata — pod popolnoma nemškimi naslovi! Tudi ljubljanski „Kmetovalec“ brez nemških krajevnih imen ne more shajati!

— **„Omladina“** — zaplenjena. Zadnja številka tega izbornega dijaškega lista je bila zaradi članka „20. september 1908“ in ene notice zaplenjena. Priporočamo najtopleje „Omladino“, edini napredni dijaški list posebno sedaj, ko so začeli klerikalci izdajati že tretji klerikalni list za dijaštvo „Mentor“. Čegar je mladina, tega je bodočnost!

Druge slovenske dežele.

— **Velik polom v Celovcu.** V Celovcu je prišla v konkurz nemška banka I. Winkler. Oškodovani bodo za več kot poldrugi milijon večinoma siromašni vlagatelji, delavci, obrtniki, potem trgovci, uradniki in tudi oni, kateri so imeli svoj depot v banki. Ta polom je zelo hud tuš za celovško nemštvo. Winklerja so zaprli.

— **Slovenska zmaga.** Slovenci so sijajno zmagali v Slov. Plajberku na Koroškem. Nedavno Rožek, sedaj pa Sl. Plajberk — Slovenci v „tužnem“ Korotanu napredujejo!

Smrt na potu z volilnega shoda. Minulo soboto so se vračali v Trstu trije mladeniči z nekega volilnega shoda v okolici močno natrkani domov. Pri tem je 17 letni mehanik Jože Drašič zašel v soline in utonil.

— **Boj med vojaštvom in policijo v Gorici.** V restavraciji Steinfeld na Goričkem blizu Gorice se je vnel minulo nedeljo med policaji, kateri so hoteli aretirati dva razgrajajoča dra-

LISTEK.

Primož Trubar.

K njegovi štiristoletnici.
(Dalje.)

Fako se dviga izmed pisane množice glasnikov slovenske cerkve markantna osebnost prvobornika, gojenka dobe, ko so napadali mladi s trdnim prepričanjem, da so našli edino rešilno pot ter dajali polnega duška stoletja se zbirajočemu gnjevu ljudske duše, stari pa posnemali z nerodnostjo preplašenca isti gnjev, kakor sodobniki nestrpna in nedoletna proti drugomislečim, neizbirčna v izrazih in hitra v sodbi o nasprotnikih, a kljub tem odjekom istočasne morale simpatična. Sodobni protivniki niso mogli iztakniti v Trubarjevem privatnem življenju Ahilove pete, kamor bi mogli nameriti z uspehom svoje puščice, in tega v odkritem boju tudi niso poskusili. Verodostojni znanci so opozarjali na prikupne črte njegovega značaja: po sodbi kranjskih deželnih stanov je bil „pobožen in bogaboječ duhovnik in predikant, ki je malo maral za posvetne naslade in se zato tudi ni dal po želji dobička in izgubi posvetnega blaga „izneveriti svoji veroizpovedi“; župan in svetovalec v Kemptnu so ga priporočili ob slovesu z besedami: „... ničesar ne želimo bolj, nega da ostane še nadalje in do konca svojih dni naši cerkvi... kateri je z božjo milostjo plodonosno dosedaj načeloval...“; mladi Juri Dalmatin pa pravi o svojem učitelju: „...mož velike veljave in največji pospeševalec mojih študij, katerega moram radi neverjetne človekoljubnosti po pravici častiti kot očeta“. Pred kritiko se zrcali iz žitja in delovanja Trubarjevega: sovražnik sanjarij in razglabljanj, ki mu niso obetala sadu, in ljubitelj trdnih tal z jasno začrtanim potom do cilja; konservativna slovenska narava, ki se prepušča naravnemu razvoju, ne ljubi drznih skokov in počasi prebavlja nove ideje, da jih vzljubi tem strastneje; poštenjak, ki se mu je zagnusilo življenje na stroške nevednosti sobratov; zdrav moralist, ki se ni sramoval človeške narave, a zahteval od sebe in drugih življenje, katero se da zagovarjati brez ovinkov pred lastno vestjo in sme ležati kot odprta knjiga pred javnostjo; povsod previden praktikus, ki je iskal zveze z obstoječimi razmerami; resnicoljub, da je pripovedoval na vsa usta tudi to, česar ni znal, in ponosen mož, ki ni skrival svojega prepričanja in se ni znal hliniti; pogumen borec v svojem poklicu, ki se je odzval povabilu v domovino, akoravno je vedel, da še ni preklican progonski list, radi katerega je na tirolsko - bavorski meji komaj ušel hlapcem deželnega kneza, in ki ga tudi morilka kuga ni pregnala od vernikov; človekoljubni utilitarist, ki mu je bilo ljubše, da ima sosed obdelano polje in site otroke, nego da gleda v cerkvi slabe svetniške podobe, vendar topel zagovornik estetičnih ozirov, kadar nikogar ne oškodujejo. n. pr. ko je presojal nove cerkvene pesmi; resen človek, da najdeš redko v njegovih pismih, še redkeje v njegovih spisih šaljivo frazo, in se ti zdi, te stisnjene ustnice niso poznale glasnega smeha, a zraven dedič slovenske širokobesednosti; slovenska vdano-pobožna duša, ki kliče pred vsakim važnim korakom svojega Boga na pomoč, predstavlja vsak svoj uspeh kot delo njegove roke in neprestano trepeče ob misli: „...hudobni smo, varni, nespokorni, Bog nam da kakor drugim narodom občutiti svojo šibo...“; nesebični pristaš svoje

ideje, ki je smel pisati svojemu učitelju: „...četudi ste krivi vi in vam jednaki s svojimi knjigami, da moram živeti v revščini in da sem izgubil domovino in mastne dohodke treh prebend, vas vendar radi tega ne sovražim ampak ljubim...“, ter z mirno vestjo povdarjal: „...ne praznujem, ne kopicim denarja, ne živim dobrih, mirnih in zdravih dni...“; neumorni delavec, kateremu je postalo delo potreba in ki je korakal s suverenim prezirom preko polen, katere so mu metali na stezo nehvaležni, moralno ohlapni dobičkar Konsul, častihlepni intrigant Klombner in vsled njihovih intrig tudi nervozni dlakopec Ungnad, v delavski gorečnosti pozabljač osebnosti in ponujajoč vedno zopet roko v skupno delo majhnega, v socialnih nižavah životarečega naroda v bistvu demokratski sin, kateremu tudi cerkev ni bila „ena zidana hiša oli veža, oli ena družba, oli tovarštvu tih velikih inu oblasnih inu bogatih papežev, kardinalov, škofov, farjev inu menihov... temuč... ena boga maihina, preprosta inu zaveržena družinica iz vseh žlaht ljudi, nej več iztih, kir za plutni inu na cestah leže...“; prijatelj duševne zabave, ki je nabral v teku sedemnajstletnega pastirovanja v domovini za 400 gld., v teku prihodnjih sedemnajst let pa zopet za 200 gld. knjig ter s svojimi potrebami duševne hrane daleč nadkriljeval zlasti nižjo sodobno katoliško duhovščino, ki često še poštenega brevirja ni gleštala.

Trubar ni genij, ki se je dokopal z lastne moči med silnimi duševnimi boji do svojih nazorov, ki stopa drznih korakov daleč pred sodobniki in išče novih odgovorov na stara ter trosi nova vprašanja, pač pa delaželni slovenski talent, ki se je prepustil toku časa, ko ga je zagrabil in nesel seboj, a ohranil spomin na domača tla in radi tega živo potrebo, da okoristi s tem, kar je videl na svojem potu in spoznal za dobro, ono skupino ljudi, iz katere je izšel. Križ božji, Trubar Primož, otrok dobe, katero loči troje stoletij od prosvetljenosti in romantike in francoske revolucije, rodoljub — narodnjak?! Zamotane stvari so to, in težko, hudo opasno je govoriti dandanes o njih! Tistim nerodnim posebnem, ki imajo ušesa, da slišijo, oči, da vidijo, in ki jim je resnica več nego stranka, ponavljajo zaprašeni svedoki Trubarjevih dni dejstva: Trubar se je ponašal s svojim kmečko-rokodeljskim poreklom ter vsprejel v spomin na vsakdanje orodje svojega očeta tesarsko sekuro v svoj pečat; vedno in povsod je priznaval, da je slovenskega rodu in da je slovenščina njegov materni jezik; delal je nemorno doma in v prognostu, da privede na pot, izven katere po njegovem mnenju ni bilo večnega in časnega blagra, ravno ono ljudstvo, katerega članom se je prišteval in označil domovinsko ljubezen in reformatorsko gorečnost kot harmonično delujoči gibalni sili svojega delovanja: „...Slavim in hvalim Boga...“, da si je izbral iz posebne milosti in dobrote javno tudi v moji ljubi domovini, ki me je rodila najprej mešeno, potem pa iz (krstne) vode duševno. z govorenja in pisano besedo evangelija iz raznih stanov cerkev, katera ga prav časti in spoznava; in da jo tako čudežno proti peklenkim vratom brani, in čimdalje bolj širi in utrjuje...“; z narodnim imenom svojega ljudstva je nazival njegovo novo cerkev; bolelo ga je, ko je videl, da se njegov materni jezik vsled tega ne piše, ker se smatra prerobatom, in ves srečen je

pel Bogu hvalo, ko se je po mudežnih poskusih prepričal, da se da „tudi naš jezik lepo in dobro kakor nemški pisati in čitati“; določil je slovenščino kot edini učni jezik ljudske šole na kmetih in podlago pouka meščanskih in plemiških šol na slovenskem ozemlju; smatral je za svojo dolžnost, da seznanj po možnosti tudi v tujini svojega sina z „gmajnzastopnim jezikom“ daljne domovine... Tako zaprašeni svedoki tistih dni! Kje je zapisano, da je reševal kedaj s polno čašo v roki „milo slovensko domovino?! Kje je zapisano, da se je bližal narodu, ker se mu je zahotelo prestola in kadila?! Kje je zapisano, da je trgal v čast rodu na plesišču podplate?! Kje je zapisano, da sta mu postala rodoljubje in žepoljubje istovetna pojma?! Zamotane stvari so to, in težko, hudo opasno je govoriti dandanes o njih! Pa povedati se mora: Trubar ni bil rodoljub in narodnjak v novem pač pa v tistem naravnem smislu, kakor je recimo vrabec vrabčeljub! Eden izmed onih ljudi, ki čutijo krvne vezi s svojim rodnom a ne vprašajo, ali je ta rod mnogo- ali malobrojen, ali leži za njim mogočna ali neznamna zgodovina, ali se mu obeta sijajna ali temna bodočnost, ampak si poiščejo svoje torišče ter vrše svojo dolžnost, ker slutijo, da delajo preko svojega roda za človeštvo. Dalje prihodnjč.

Črtica o časopisju.

Prvi časnik. — Vpliv prometnih in tehničnih izumov na časopisje. Časopisje postane sedma evropska velesila. — Vpliv na gospodarstvo, politiko, v pravnem oziru in prosveto. — Časopisje dela javno mnenje. — Slabi strani časnikov. — O žurnalistu. Njegova primera z umetnikom. — Odkod veliki ugled angleškega časopisja. — Nekoliko statistike.

150 let po iznajdbi tiskarstva je pričel izhajati prvi redno izhajajoči časnik v Strassburgu, današnjem glavnem mestu Elzas-Lotrinške province Nemškega cesarstva. V muzeju ondnega mesta hranijo 50 takih zaporediških števil z leta 1609. Devet let kasneje je izšel prvi časnik v Berlinu.

Ali s tem še nikakor ni bila dana podlaga tistemu mogočnemu faktorju, ki je v resnici časnikarstvo v današnjem celem javnem življenju. Pač so poročali listi tudi pred dve sto leti o novicah raznih krajev, ali ob pomanjkanju železnice, brzojava, telefona in brzopisja si lahko mislimo, koliko časa je minulo, preden je prišel kurir s pismom novic iz Pariza v Berlin, iz Trsta na Dunaj itd.

Toda tudi vse te najbistroumnejše prometne iznajdbe ne bi mogle zagotoviti časopisju onega pomena, ki ga ima danes, da niso tehnične iznajdbe tiskarskih strojev in drugih, za izdajo časnika potrebnih priprav napredovale tako silno, da nam še danes prinese vsak dan naravnost presenetljive izume na tem polju. V trenutku, ko so bile izpeljane po celem svetu brzojavne in telefon-ke žice, ko so vezali posamezne dele sveta podmorski kablji in ko je dospel tiskarski stroj do te stopnje, da more v vsaki uri natisniti po mnogo tisoč izvodov je postalo časopisje — kakor se mnogo krat imenuje — sedma evropska velesila.

Časopisje vpliva predvsem na gospodarsko življenje današnjih kulturnih narodov. Čudovito spretno organizirano brzojavno poročanje o stanju letine po raznih deželah, poročila borznega gibanja, cene blagu v posameznih mestih itd. vpliva predvsem na splošni svetovni trg. V inseratih išče trgovec kupca in obratno. Po vseh večjih

mestih so nastanjene posebne mednarodne brzojavne agenture, ki nimajo drugega posla, nego pošiljati časnikom vesti, ki imajo katerokoli zvezo s politiko ali gospodarstvom. Večji časniki so lastniki posameznih telegrafskih žic, le da si zasigurajo tem načinom čim hitrejšo objavo poročil iz tujih mest.

Enako velik, ako ne še večji, je pomen časopisa za politično gibanje kulturnih narodov. Po eni strani s tem, da podaje čim vernejo sliko političnih dogodkov lastnega kakor tujih narodov, po drugi strani s tem, da vzgaja in dela kot kritičen organ takozvano „javno mnenje“. Kritična beseda, zapisana v razširjenem listu, ima vse drugačen pomen in veljavo kakor privatno izraženo mnenje. Na tisoče in tisoče čitateljev stoji vsak dan pod mogočnim vplivom sugestije časopisja. Prava beseda in zapisana v pravem času v listu, ki si je znal pridobiti s svojo preteklostjo in z načinom svoje pisave ugled, ni podrla samo posameznih mož, ki so stali še včeraj na vrhuncu svoje politične slave, ni strmo glavila le celih ministerstev ampak je tudi premenila že cele postave in cel ustroj posameznih držav.

Važen je pomen časnikarstva tudi v pravnem oziru. Mnogo odredb, prijav, ukazov itd. zadobi svojo pravnomočnost šele s tistim hipom, ko so izšli v časopisju, kakor predpisuje zakonik. Časopisje vpliva čestokrat tudi na največje pravde in kriminalne zadeve. Ne samo občinstvo, tudi sodnik stoji nehote pod mogočno sugestijo „javnega mnenja“, ki ga dela časopisje. Da se mnogokrat zgode pri tem najhujše zlorabe s strani časopisja, zlasti če se gre za neprijetne jim osebe ali politične nasprotnike, leži na dlani.

Izključno reproduktivno, pa zato nič manj važno je delovanje časopisja za znanost, umetnost in nove izume. Časnik prinese danes v najvišjo gorsko vas poročilo kulturnega gibanja, ki bi drugače nikdar ne našlo poti do širokih mas ljudstva.

Da more časopisje ravnotako učiniti tudi mnogo zla, je bilo omenjeno že zgoraj. Slabo časopisje more posuroveti cele narode, zatreti jim vsak občutek sramu. Zato se je že mnogo pisalo in govorilo o „splošno uničujočem vplivu časopisja“. Proti temu pač drugače ni pomagati kakor s spodobno in nad vse osebnosti zvišeno kritiko v — dobrem časopisju. Časnik jo danes važen kulturni faktor, nena-domestljiv in neobhodno potreben vsakemu človeku, ki noče zaostati za časom, ki noče umreti v nevednosti — vzlic vsem svojim slabostim in hibam.

Da je velik del časopisja in to zlasti pri narodih, ki bi najbolj potrebovali dobre, vzgojevalne liste, v resnici zelo slab in nikakor ne odgovarja kulturni misiji, katero hoče reklamirati vsak list zase — dober list opravlja v resnici kulturno delo neizmernega pomena — je po veliki večini kriva nizka obrazba časnikarjev. Žurnalisti, ki ima v sebi čut svoje velike odgovornosti in ki mu delo pri časopisju ni samo vprašanje kruha ampak tudi vprašanje lastne vesti in časti, ne more biti in ne bo nikdar zadovoljen s tem, kar zna. On ve, da napreduje čas jako hitro in če noče s časom naprej i on, zastara čez noč. Časnikar se mora torej učiti dotlej, dokler hoče delati pri kakem listu. Kdor nima v sebi take potrebe in komur zadostuje tistih par besed, ki jih posname po drugih listih ali ki jih napiše na napade svojih nasprotnikov, tak greši na lastni osebi kakor na celem krogu svojih čitateljev naravnost neodpustno.

Vsled tega spoznanja se je že z mnogo strani zahtevalo, da naj se podvrže vsak, ki hoče postati časnikar po poklicu, ravno tako izpitom, kakor morajo delati to zdravniki, advokati in drugi poklici. Večina žurnalistov in tudi peti mednarodni časnikarski kongres v Antverpeni na Nizozemskem, se je izrekel proti taki zahtevi, češ da je časnikar ravno tak poklic, ki ga ni mogoče vezati na norme, kakor umetnik, pisatelj itd. V resnici ima žurnalist z umetnikom mnogo skupnega. Razloček samo ta: umetnik je tem boljši, čim bolj dela iz svoje fantazije: časnikar tem boljši, čim več se opira na dejstva in čim manj se lovi v svoji fantaziji. Vzlic temu obstojajo na posameznih visokih šolah tudi posebne stolice za časnikarstvo. Na vseučilišču v Curihi v Švici je mogoče celo napraviti doktorat iz časnikarskih ved.

Največji ugled na celem svetu uživajo angleški časopisi, v katerih je raztresenih tako malo neresnic ali celo laži, da je v največjem nasprotju z ostalimi državami. Na Angleškem pa tudi vsakega časnikarja, ki ne more dokazati, da je grešil le v dobrem mnenju, strogo kaznujejo. Sodba traja včasih le par minut, ker pravi angleški sodnik, da se pri zlobni pisavi ni nič opravičevati.

Najbolj je razširjeno časnikarstvo v Združenih Državah severoamerikanskih, kjer izhaja 23.000 raznih časnikov, na Angleškem 5000, na Francoskem 9000, na Italijanskem 3500, na Nemškem 4000, v Avstriji 2300, na Ogrskem 1500, na Ruskem 1400, na Japonskem 1600.

Književnost in umetnost.

— Ilustrirani narodni koledar, 20. letnik, za leto 1909. Uredil prof. dr. Ant. Dolar. Last in založba Zvezne tiskarne v Celju. Stane s poštnino vred broširan 120 K, v platno vezan 170 K. — Zvezna tiskarna si je pridobila letos znova lepo zaslug s tem, da nudi slovenskemu občinstvu lep, eleganten koledar, kateri dela čast vsakemu salonu, a služi istotako dobro kalenda-

ričnim potrebam in zabavi. Letošnji sešitek izkazuje lepo zbirko pesmi in krajsih beletrističnih sestavkov prvih sedanjih slovenskih literatov: dr. Ivo Šorli, Ivan Cankar, Vojeslav Molé, Vladimir Levstik, Anton Novačan — vsi so se oglasili in vsak je podal nekaj lepega koledarjevemu odjemalcem in zvestim naročnikom v dar. Vojeslav Mole svoje lepe verzice z njemu lastno bogotno dikcijo, Cankar svojo žgočo satiro v „Slabi družbi“, dr. Ivo Šorli svojo lepo zaokroženo noveleto „Flora“, Vlad. Levstik pripoveduje nekaj iz svojih pariških spominov, A. Novačan pa se zgubi med tista nesrečna bitja po deželi, ki iščejo svojega boga... Priložen je kratek in pregleden političen pregled, ki se ozira na naše politične in kulturne uspehe in neuspehe v l. 1908. Koledar najtopleje priporočamo vsem ljubiteljem lepe knjige, osobito, ker ga krasi nekaj lepih slik. Slovensko občinstvo naj pridno sega po njem — ne bo mu žal!

— **Dijaški almanah 1908/9.** Pred kratkim je izšel drugi letnik tega krasnega dijaškega koledarja, ki je največjega pomena za dober razvoj slov. dijaštva. Poleg natančnih informacij za visokošolce in srednješolce ima statistiko slov. srednješolstva in visokošolstva v letih 1881—1908. Zanimive številke, ki nam marsikaj pojasnijo v razvoju slovenske inteligence in sploh javnega življenja! V najmanjšem številu akademikov v letih 1885—1893 vidimo vzroke mrtvila devetdesetih let; število tehnikov je doseglo šele 1902 ono iz leta 1876. In še marsikaj drugega je, kar bi moralo zanimati vse slovensko razumnstvo. Krasni so na primer članki „Za vzori svobodnega, izobraženega človeka“, „Svetovni nazor in šola“, „Slovenski dijak in tujina“ (napisal g. dr. B. Vošnjak). „Uvod v obrambno delo“ bi si moral prečitati vsakdo, ki nam hoče kaj koristiti v narodnem življenju. J. A. Glonarjevo navodilo „Kako se učimo slovanskih jezikov“ pa priporočamo posebno tistim dijakom, ki se uče esperanto, zapomnijo pa slovanske jezike. In vendar je znano dejstvo, da nihče ne zna dobro slovenski, ki ne pozna še vsaj enega slovanskega jezika.

Ta Almanah nam je zopet pokazal, da po pravici smemo mnogo pričakovati od narodnoradikalne dijaške struje, ki ga je izdala. To so predobro sprevidel klerikalci in jih ovirajo, kjer se le da. Izdali so svoj Koledarček za dijaštvo, ki pa se niti od daleč ne da

primerjati z Almanahom. Dolžnost vsega naprednega razumnštva je, da v velikem številu naroča „Dijaški Almanah“, ki stane samo 1 K. Prepričan naj bo vsak naročnik, da mu ne bo žal.

— **Kako dobimo dobro vinsko kapljico?** Nekaj nasvetov goriškim vinogradnikom ob času trgatve. Spisal Ant. Štrekelj, ravnatelj dež. sm. šole v Gorici. Založba dež. odbora goriškega. Cena (?). — Čas trgatve je sicer že minil, a knjižica ima glede kletarstva in umnega konserviranja vina mnogo lepih nasvetov, kateri so tudi pri nas vpoštovanja vredni. G. Štrekelj je z njo ustvaril lepo in, kar je glavna stvar, poljudno in lahkoumljivo knjižico v našem gospodarskem slovstvu.

— **Katoliški verouk, prva knjiga.** Spisal dr. Iv. Svetina, prof. in katehet v Ljubljani. Cena 2 K 80 h. Ta knjiga obravnava o „resničnosti katoliške vere“ in je že od naučnega ministerstva kot učna knjiga na gimnazijah odobrena. Oprema knjige je zelo lična.

— **Dva Pavla.** Burka s petjem v dveh dejanjih. Spisal Zvonimir Maslè. Tiskal Dragotin Hribar v Ljubljani. Cena 80 vin. Ta lepa burka je že ob natisu v „Ježu“ vzbudila veliko zanimanja, tako, da se je že v mnogih krajih takoj sklenilo, da se jo uprizoni. Za odre na deželi je jako pripravna in se bode gotovo vsepovsod igrala. Uprizoriteljji imajo plačati od vsake uprizoritve dve kroni narodnega davka družbi sv. Cirila in Metoda. Knjižice se dobe pri gosp. Zvonimiru Maslè v Postojni.

Zveza narodnih društev na Štajerskem in Koroškem.

— **Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer** zboruje v četrtek, dne 5. novembra t. l. predpoldne po 10. uri v Ljutomeru. Na dnevnem redu je raznu navadnih točk predavanje „Med brati Čehi“ (Cvahte) in poročilo o zborovanju Zaveze v Gorici (Mavrič). — Pol ure pred zborovanjem je pevska vaja. Ker se že dolgo nismo videli ter se imamo pogovoriti mnogo važnega, pridite v čim večjem številu!

Odbor.

— **Akad. teh. društvo „Triglav“** v Gradcu ima svoj I. redni občni zbor v sredo 4. novembra 1908 ob pol 8. uri zvečer v dvorani hotela „Schimmel“ (Reitschulgasse) — Slovanski gostje dobrodošli!

— **Akad. teh. društvo „Tabor“** v Gradcu si je izvolilo za zimski semester sledeči odbor: cand. iur. Korun Milan, predsednik, stud. teh. Hrovat Vek., podpredsednik, stud. iur. Šorn Fran, tajnik, stud. teh. Miklič Matko, blagajnik, stud. med. Brezovnik Mirko, gospodar, stud. phil. Frankovič V., knjižničar; stud. iur. Božič Jakob in stud. phil. Mlakar Ljudevit namestnika. Stud. teh. Fischer Fran, cand. med. Schober Rado in cand. iur. Zorjan Matko, pregledniki.

Po volitvi se zahvali predsednik za zaupanje, ki se mu je izkazalo s tem, da se ga je izvolilo v drugič in pozdravi v prisrčnem govoru tovariše prvoletnike, ter jim izroči slovesno društveni trak. Starejši tovariši, ga jim pripno na prsa.

Prvoletnikom govori nato tov. Hočevar in tov. abs. fil. Glonar v krasnem govoru kažete jim pot po kateri naj stopajo. Doživeli bodo razočaranja, a ta jih ne smejo strašiti. Skrbe naj za samoizobrazbo, za katero se jim nudi mnogo sredstev. Gledati pa morajo tudi, da se olikajo akademikom primerno. Sviri jih pred družbami, ki so jih nevredne. — Oni so prvoletniki, ko dožive društva prvo petletnico. H koncu jim želi, da naj vodijo društvo srečno do druge petletnice.

V imenu prvoletnikov govori tov. stud. med. Brezovnik. Spolnila se je ta večer želja, dolgo že negovana na tihem. Postali so člani društva in zanj hočejo zastaviti svoje moči. Ne smemo biti brezbrizni, ker zamori brezbriznost v društvu agilnost in idealizem posameznika. Življenski zakon vsake obstajajoče socialne celote je enotnost in notranja harmonija. To bodi njih prva in največja skrb. Starejšim tov. se zahvali za prijaznost s katero so jih sprejeli v svoje vrste in jim obljublja, da jim hočejo biti udani tovariši, a društvu samemu zvesti člani. Tov. predsednik zaključí nato officialni del in v veseli družbi je potekel prvoletniški večer.

— **Na občnem zboru slov. tehn. društva „Adrije“** je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Lev Bruncko, stud. iur.; podpredsednik: Ernest Kobé, stud. iur.; tajnik: Riko Fux, stud. iur.; blagajnik: Otmar Skale, stud. iur.; knjižničar: Fran Šlibar, stud. phil.; časnikar: M. Čop, stud. iur.; gospodar: Ivan Mreslavič, stud. iur.; namestnika: Fran Mramor, stud. iur. in Fran Stegenšek, stud. iur.; preglednika: Janko Mačkovšek, stud. techn. in Fr. Tavželj, stud. med.

ZVEZNA TRGOVINA, CELJE, Rotovška ul. 2.

Zbirka domačih zdravil s poljudnim opisom človeškega telesa. (IV. pomnoženi natis)	K 1'—
Nova pesmarica. Zbirka najbolj znanih slovenskih in slovanskih pesmi. Mehko vezana K 1'60, eleg. vez. „	2'40
Obrtno knjigovodstvo s kratkim ponkom o menicah, spisal dr. J. Romih	1'60
Občinski red. Zbirka zakonov, zadevajočih posle obč. področja, spisal dr. I. Dečko, I. zv. K 3'60, trdo vez. „	4'40
Mlinarjev Janez, slovenski junak ali vplemenitba Teharčanov IV. natis	—'80
Kmetijsko gospodarstvo, II. popravljeni in pomnoženi natis. Spisal V. Rohrman, vezano v platno	1'60
Zbrani spisi P. Pajkove, I. zv. broširan	2'—
Zbrani spisi P. Pajkove, II. zv. broširan, K 2'—, eleg. vezan	3'—
Zabavnik, spisal A. Brezovnik	1'40
Trtna uš in trtoreja, spisal Ivan Belé	—'80
Luči, Funtek, broširane K 1'40, vezane	2'20
Gedichte, Vodovnik-Siegensfeld, eleg. vezane	2'—
Civilno-pravdni red, dr. L. Filipič, v platno vezan	5'—
Naš dom. I. zv. Vsebinska: „Cesarjevič in sestra dvojkini“ in „Krajevna kronika Teharskih plemičev“, broš. „	—'50
Naš dom. II. zvezek. Vsebinska: „Zadnji grof Celjski“ in „Iskalci biserov na otoku sv. Duha“, broširan	—'50
Naš dom. III. zvezek. Vsebinska: „Vojna leta 2000“ in „Loma in na tujem“, broširan	—'50

Naš dom. IV. zvezek. Vsebinska: „Ciganka“, izvirna povest ter razne humoreske, broširan	K —'50
Naš dom. V. zvezek. Vsebinska: „Pavlo Črnokril“, „Nu, občinstvo“, „Ljubezen do domovine“, „Pesem o hudourniku“, „Karin“ in „Plesati ni znal“, broš. „	—'50
Naš dom. VI. zvezek. Vsebinska: „Pevčevo srce“, „Krvava svatba v Kijevu“, „Priatelj Lovro“	—'50
Naš dom. VII. zvezek. Vsebinska: „Palica Petra Gašparja Svetečkega“, „Zvonikar“, „Sodba“, „Poezija in proza“, „Vij“	—'50
Kržišnik: Male pesmi za mladino, broširane	—'24
Ivan Bele: Viničarjev kažipot, navod, kako vinograde nanovo zasajati in obdelovati, broširan	—'60
Dr. A. Božič: Lovski zakon za Štajersko, kartoniran	1'20
Der Panslavismus. Eine nationalpolitische Betrachtung broširano	—'60
Prof. Jos. Kožuh: Navodilo h kartografičnim osnovam, vezano v platno	4'—
Prof. Jos. Kožuh: Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam, broširano	—'20
Red za šolske sluga	—'24
Šolski red	—'30
Madeži in njih snajenje, praktično navodilo, kako je snajžiti madeže na raznem blagu, kovinah itd. kartonirano	1'—
Srbske narodne pesmi. Sestavil J. Mohorčič	—'40

OPOMBA. Pri naročilih prosimo, da naj blagovolijo cenj. gospodje odjemalci denar naprej poslati, sicer se na naročila ne ozira. Za poštnino je dodati za knjige v vrednosti do 1 krone 10 vin., do 2 kron 20 vin., čez 2 krone pa 30 vin.

Trgovina knjig, papirja, pisalnega orodja itd. Prodaja igralnih kart.

gonca, in vojaki krvavi boj. Dragonci katerim so prišli na pomoč drugi vojaki, so rabili svoje sablje; dva policaja sta težko ranjena. Policaji so streljali z revolverji; 10 vojakov je ranjenih. Šele močna vojaška patrulja je napravila mir in red.

Dopisi.

Iz Celovca. Kdor hoče biti kulturni, mora biti snažen. To je najmanj, kar se more pričakovati od kulturnega „folka“ kakor je n. pr. nemški. Nemci povsod vsiljujejo svojo kulturo. Zamorci v Afriki jo prav dobro občutijo. Mi Slovenci smo je do grla siti.

Vendar k stvari.

Tu na kolodvoru je mladenič, ki se peča z razprodajo piva, hrupa in klobas. Že pred leti sem opazil in opozoril mladeniča na nedostatnost glede umivanja vrčkov. Voda, čeprav zelo umazana, se vendar rabi za oplakovanje vrčkov. Sline največjih čikarjev se mešajo tu s slinami elegantne gospode. Proti večeru je voda že tako umazana, da se človeku gabi. Vendar se vsak vrček sproti v tej mlaki oplahne. Kar je nas Slovencev, ki imamo oči povsod, smo skoraj vsi to pivo, pomešane s teytonske slinami, opustili. Ne tako Nemci. Oni slastno uživajo ta miš-maš, čeprav se jim pred nosom oplahnuje vrčke v pomlinjah. V nemških gostilnah se isto godi, ali na skrivnih prostorih, da svoj ljudje tega ne vidijo. — Meni so se potniki smilili, zato sem se obrnil celo do nekih Nemcev, o kojih sem pričakoval, da imajo kaj čuta do snage. Dosegel nisem ničesar. Še žival se rajši okoplje v čisti vodi nego v mlakuži, naš Nemec pa sili zopet v prvotnost nazaj. — Kdor pride na kolodvor, naj si ogleda tisto posodo z vodo in nikdar več si ne bo naročil tam vrčka piva. Pomije naj pijejo Nemci, za kar jim voščim dober tek!

Svetovne vesti.

— Pasiyna rezistencija uradnikov na Severni železnici je končana.

— 100 dinamičnih patron so našli izletniki v zaprtih škatljah v nekem izsušenem ribniku pri Varaždinu. Začela se je preiskava.

— Nekaj za naše klerikalce. V neki belgijski vasi so demonstrirali klerikalci ob priliki blagoslovljenja novega „katoliškega“ doma proti naprednjakom. Ti so se branili in v pretepu je bil eden naprednjak, oče velike družine, z nožem zaboden. Morilca so vjeli.

Dva trgovska pomočnika

dobro izurjena v trgovini z drobnim blagom se takoj sprejmeta. Ponudbe na upravnistvo „Domovine“. 604 3-1

Službo išče

kot oskrbnik, safar, poslovođa itd., v ekonomiji, sadjereji, gozdarstvu, lesni industriji in lesotrtstvu vsled mnogoletne prakse popolnoma verziran mož. Vešč korespondence, knjigovodstva ter obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi. — Ponudbe pod „Natančnost“ na upravnistvo „Domovine“.

Sprejme se takoj

dobra moč

proti dobri plači, prednost ima isti, kateri lahko takoj vstopi.

Trgovina Jos. Druškovič,
Slorenjgradec. 602 3-1

Absolviran spodnjegimnazijec išče primerno

službo.

Ponudbe pod Abs. sp., poštno ležeče, Celje. 591 2-2

Kupim vsako množino čistega loja

direktno od producentov, tudi v manjih količinah. — Ponudbe je pošiljati tvrdki:

Ivan Pfeifer

tovarna za milo v Sp. Hudinji pri Celju. 600 1

Ivrstnega zastopnika

papirne stroke za Celje in okolico, ki je pri specialistih dobro uveden, sprejme proti povzetju **Robert Seeger**, trgovec na debelo s papirjem v Gradcu.

Za zimsko sezono!

577 11-2 Krasne

obleke, površniki
in razna oblačila
za gospode in dečke v
velikanski izbiri.

Lastni izdelki iz pristno angleškega blaga.

Velika zaloga
tu- in inozemskega blaga
za naročila po meri.

Izredno nizke cene!

JOSIP HOČEVAR, Celje, Kolodvorska ul. 5.

SVOJI K SVOJIM!

Konečno se je začelo tudi pri nas uveljavljati načelo osamosvojitve na gospodarskem polju. Treba je pa, da se dosledno izvede v vseh strokah, torej tudi v zavarovalni. In ker je tega upati, išče **banka „Slavija“** 586 3-2

potovalnih in krajevnih zastopnikov.

Ponudbe sprejema generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

Za neveste in ženine poročni
prstani in druga ženitovanska darila

Rafael Salmič

v „Narodnem domu“ v Celju

Velikanska zaloga ur, prstanov, uhanov, verižic i. t. d.
Velika izber očal ter optičnih predmetov.

Velika delavnica za vsakovrstna popravila.

Vsakomur je na ogled stotine zahvalnih in priznanih pisem.
Naročite cenike katere razpošiljam zastoj in poštne prosto.

Točna postrežba! Nizke cene!

585 11-2

Slovenci! Kupujte vžigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Blasnikova in družinska pratika

se dobiva na drobno in debelo v Zvezni trgovini v Celju.

Slovenski trgovci naročajte
Slovenske gospodinje kupujte

pralno milo

Ivana Pfeiferja iz Spodnje Hudinje pri Celju.

Izvrstno blago.

Nizka cena.

590
11-2

Pozor!

Edini narodni brivec je
Boštj. Ulčar
v Mariboru

Koroška cesta št. 7, zraven Cirilove tiskarne.
566 3-3

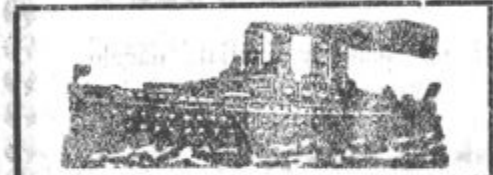
Edina slovenska puškarska tvrdka

Ludvik Borovnik

v Borovljah na Koroškem.

Najboljša delavnica za temeljito popravo lovskih pušk, za izdelovanje novih vložnih cevi za kroglice in drobni svinec, za nasa-
janje novih kopit. Dela po najnižjih cenah!
Kdor si želi nabaviti novo, zanesljivo in ceno
puško, naj zahteva najnovejši slovenski
cenik, kateri se brezplačno dopošlje.

Velika zaloga raznovrstnih revolverjev od 7 K naprej.
216 50-32

V Ameriko in Kanado

je najsloznejše in najbolj
gotovo potovanje s

Kunard-progo

Odhod iz domačega pristanišča
Trsta: Carpatija 10. novembra,
Ultonija 17. novembra, Slavo-
nija 1. decembra 1908. — Iz
Liverpola: Lusitanija (naj-
večji in najlepši parnik sveta)
dne 14./11., 5./12., 16./1., 6./2.,
27./2., 20./3. Mauretania dne
2./1., 23./1., 13./2., 6./3.

Pojasniti in vozni listki se dobe pri
Andreju Odlašku, Ljubljana
Stroškova ulica št. 25, poleg cerkve Sv. Jozefa

Ježice (Knoper), želod, divji
kostanj, sploh vse deželne
pridelke kupuje

Anton Kolenc v Celju.

Krepak deček

poštenih starišev z dobro šol-
sko izobrazbo se sprejme v uk
v trgovino z mešanim blagom
in eden trezen

konjski hlapec

starejši, se istotako sprejme
pri **Karolu Cimperšku,**
trgovcu v Sevnici ob Savi.

598 3-2

Razpis službe

okrožnega zdravnika

Podpisani odbor razpisuje s tem
službo okrožnega zdravnika zdravstve-
nega okrožja Ljubno v Savinski dolini
z letno stalno plačo 1640 K.

Slovenščine ali katerega slovanskih
jezikov zmožni prosilci naj svoje obi-
čajno opremljene prošnje tu sem vložijo
do 30. novembra t. l.

Odbor zdravstvenega okrožja Ljubno,
dne 15. oktobra 1908.

596 5-3

Načelnik: **Fr. Juvan.**

RUDOLF HAVELKA

modna trgovina v Ptuj

priporoča p. n. občinstvu za jesen in zimo najnovejše blago za dame in go-
spode v raznih kvalitetah, kakor tudi raznovrstno platno za živilno in po-
stelsko perilo. Nadalje nudi preproge, garniture, volnene in čipkaste zastore
čevlje najboljšega izdelka za dame in gospode, dežnike, zavrtnice, ovrtnike,
pletene in likane srajce, ter vsakovrstno drugo v manufakturno stroko
spadajoče blago po primernih cenah. — Postrežba točna in strogo solidna!

536 41-17

Ilustrovani narodni koledar

je ravno izšel in je dobiti v

Zvezni tiskarni v Celju.

Cena: broš. K 1.—, s poštnino vred K 1'20
eleg. vezan K 1'50, s poštnino „ 1'70

za leto 1909.

Da se ustreže želji tako vinogradnikov kakor tudi
vinskih kupcev, upeljala je „Posojilnica v Vojniku, reg.
zadr. z n. zav.“ vsakotne vinske sejme. Prvi tak

VINSKI SEJM V VOJNIKU PRI CELJU

bo v četrtek, dne 12. novembra 1908.

Na prodaj pride priznano dobro vino iz Črešnjic, Platij,
Novak, Dramelj itd. Kupci pridite v obilnem številu!

593 3-2

Posojilnica v Vojniku.

Milan Hočevar — Celje

Glavni trg št. 10

Priporoča direktno **kavo** kila po K 2.—, drugih vrst po
importirano arabsko K 2'40, 2'80, 3'20, 3'60 itd.
trikrat na teden **kavo** kila po K 2'80, 3'20 in 4.—. Fino
svežo praženo **kavo** ter okusno italijansko namizno
olje, bučovo olje, **Ogrske salame**, švi-
carski sir, bučovo olje, **radajnsko**, slatinsko kiselko, Galico,
žveplo, rafije in Bartelnovo kisljano apno.

Premog s pečovniških jam. — Prodaja na drobno in
v celih vozovih. 263 — 29

Zvezna tiskarna v Celju.

Priporoča se sl. zavodom in uradom, sl. učiteljskemu, gg. trgovcem in p. n. občinstvu za vsakovrstno
izvrševanje tiska od navadne do najmodernejša oblike. Motorni, oziroma električni obrat. Naj-
modernejša črka. Najnovejši stroji. Hitra in okusna izvršitev tudi največjih del. — V zalogi ima
in tiska v več barvah izdelane krasne diplome. Dalje uradne tiskovine, zavitke, račune, pisane
papirje, cenike, etikete, bolete, jedilne liste, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne
liste, lepake, opomine, vabila, podobice, spovedne listke, razglednice, vizitke, poročna naznanila,
vabila, letna poročila, prospekte, vstopnice, dekrete, vožne listke, mrtvaške listke, hranilne in
zadružne knjižice, računske sklepe, šolske tiskovine in druge v tiskarsko stroko spadajoče stvari.

Poslano.

Ni res, da so meni Nemci trgovino tako zbili, da ne moram prodajati, res je pa, da so mi popolnoma pobili 3 table z napisi in okna na stanovanju, kar pa promet popoluoma nič ne ovira. Ker so moji napisi sedaj slabo čitljivi, prosim da se natanko pazi na trgovino z razbitimi tablamami na voglu Graške in Rotovske ulice, ker to je prava slovenska trgovina, kjer se vse blago prav solidno in pošteno prodaja. Vzorec pošljem proti vrnitvi na vse strani franko in zastonj.

R. Stermecki, Celje

Trgovska hiša z manufakturnim blagom
na debelo in drobno.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

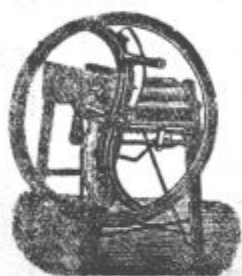
Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER Žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130-118

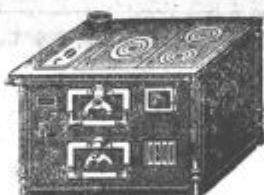
Ako potrebujete

slamorenice, kotle z žganje, grozdne mline in stiskalnice, gnojnične sesalke,

peči vseh vrst tudi za šole predpisane in take za kurjavo z žaganjem, štedilnike, pralne stroje, nagrobne križe in drugo v železninarsko stroko spadajoče blago, kakor tudi nepremočljive vozne in komatne plahte ter zajamčena umetna gnojila, kupujte le pri do-
" mači trrdki "

„MERKUR“, P. Majdič Celje,

ki daje pojasnila in pošilja cenike in navodila z obratno pošto zastonj

Vizitke priporoča Zvezna tiskarna.

IVAN RAVNIKAR, Celje

Telefon št. 17. Graška cesta št. 21. Telefon št. 17.

Trgovina s špecerijskim blagom, deželnimi pridelki in raznimi suhimi in oljnatimi barvami.

Priporoča svojo veliko zalogo kineškega, ruskega in ceylonskega čaja; naravnost importiranega jamajka ruma in konjaka; vseh vrst namiznega in zdravilnega vina.

Velika zaloga kave najrazličnejše kakovosti, surove kakor vsak teden 183 štirikrat sveže žgane. 34

Nanovo sem vpeljal raznovrstno pecivo za čaj, imperijalski in savinski sir kakor tudi pristne kranjske klobase in vsak dan sveže surovo čajno maslo, sardine, morske postvri v olju ter razne druge delikatese. Za božične praznike še posebno priporočam razne vrste južnega sadja in pristno strd.

Bogata zaloga stearinskih, voščenih, nagrobnih in božičnih sveč. Svinjerejce opozarjam na „Lucullus“, s katerim najhitreje in najceneje zredijo svoje prašiče.

Na drobno in debelo. Poštna naročila se izvršujejo solidno in vestno.

Zavitke priporoča Zvezna tiskarna v Celju.

POSOJILNICA V CELJU

v lastni hiši
Narodni dom

Posojilnica uraduje vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne razum nedelje in praznikov.

POSOJILNICA V CELJU, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadržnikov, kateri imajo vsega nad 88.000 kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 milijonov kron hranilnih vlog in nad 340.000 kron rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, ako tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 1/2%. Posojilnica plačuje rentni davek sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osonbi ali hipotekarni kredit proti 6%, 5 1/2% in 5% obrestovanju.

rzojavi: „Kamnoseška in-
dustrijska družba Celje“.

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba.

Stavbena in umetna kam-
noseška obrt s strojnim
::: obratom. :::

Izvrševanje vseh stavbe-
nih del: kakor stopnic, fasad,
podbojev, pomolov, nastavkov
itd. iz različnih kamenov in
::: cementa. :::

Specijalna delavnica in
pedobarski atelje za
umetna cerkvena dela
kakor: altarjev, obhajilnih miz,
prižnic, kropilnih in krstnih
::: kamnov itd. :::

Brušenje, puliranje in
struganje kamena s stroji.

Mnogoštevilna zaloga
nagrobnihi spomenikov iz
različnih marmornih vrst gra-
nitov in sijentov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoni-
ranih rodbinskih grobišč
::: (rakev). :::

Tlakovanje cerkva, dvoran
in hodnikov s samotnim ali
::: cementnim tlakom. :::

Izdelovanje pohištenih
plošč iz različnih najbolj idočih
marmornih vrst v vseh oblikah.

Popravljanje spomenikov, ude-
::: lvanje napisov v iste. :::

Južnoštajerska hranilnica v Celju

v Narodnem domu

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po štiri odstotke ter pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek plačuje hranilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem. Za varnost vlog jamčijo okraji: Gornjigrad, Sevnica, Šmarje, Šoštanj in Vransko in rezervna zaklada, katera znašata vže nad 280.000 K. Zato razdeli znatne svote v občekoristne in dobrodelne namene za gori navedene okraje. Dosedaj jo dovolila za dijaške ustanove 30.000 K, za vodovodne naprave 10.000 K, za napravo potov 1500 K, različnim učnim zavodom in za ustanovitev slovenske obrtne strokovne šole 2.400 K, za podpore različnim požarnim brambam in v kmetijsko gospodarske namene nad 2.000 K, skupno tedaj nad 45.000 K.

Slovenci, poslužite se

79 48-40

južnoštajerske hranilnice

pri nalaganju svojega denarja ali kadar nalagate denar za mladoletne ali varovance in zahtevajte pri sodiščih, **južnoštajersko hranilnico.**

da se naloži denar za mladoletne in varovance izključno le v

ZVEZNA TRGOVINA V CELJU

ROTOVŠKA ULICA ŠT. 2.

ROTOVŠKA ULICA ŠT. 2.

Velika zaloga svinčnikov, peres, pe-
resnikov, radirk, kamenčkov, tablic,
gobic, črnila, trgovskih in odjemalnih
knjlg, zavitkov, papirnatih vreč itd. itd.

Časovni predmeti: papirnatl krožniki,
servijete, konfeti, serpentine, lampi-
joni in dr.

TRGOVINA S PAPIRJEM, PISALNIM
IN RISALNIM ORODJE

LASTNA ZALOGA
ŠOLSKIH ZVEZKOV IN RISANK

NAJVEČJA ZALOGA
VSEH TISKOVIN ZA URADE IN PRIVATNIKE

CENIKI BREZPLAČNO NA RAZPOLAGO
SOLIDNA IN TOČNA POSTREŽBA.

K seziji priporoča:
Lampijone,
Serpentine,
Korijandoli,
Karte za tombolo in
šaljivo pošto.

54 70

**Za jesensko in zimsko sezono priporočam svojo najobširnejše
založeno trgovino novomodnega sukna in volnenega blaga
za obleke, kostime, bluže itd. po najnižjih cenah**

Karol Vanič ✻ Celje ✻ Narodni dom